

Original Research

The Relationship between Marital Satisfaction and Perceived Social Support with life Satisfaction in Married Women: Investigating the Moderating Role of Occupation and Perceived Socioeconomic Status

Farzaneh Mikaeli Manee*¹

Mehdi Shirzadeh²

Sheler Ab khiz³

Abstract

The purpose of the current research was the study the relationship between marital satisfaction and perceived social support of spouse with life satisfaction in married women with the moderating role of the occupation and perceived socioeconomic status. This cross-sectional research was descriptive-correlational with the approach of structural equation modelling. The study society included married women of Urmia, 452 people were selected in a non-random purposive sampling method. To gather data, demographic, Diener life satisfaction (1985), Kansas marital satisfaction (1983), and Zimet et al (1988) multidimensional scale of *perceived social support* were used in an online form.

1. *Corresponding Author, Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Literature & Humanities, Urmia University, Urmia, Iran. f.michaeli.manee@gmail.com. (**Corresponding Author**)

2 . Masters graduate of Educational Psychology, Urmia University, Urmia, Iran. mahdishirzade313@gmail.com

3 . Masters graduate of Educational Psychology, Urmia University, Urmia, Iran. abkhizsh@gmail.com.

Submit Date: 09/08/2021

Accept Date: 12/11/2021

Data was analysed through structural equation modelling and by smart PLS software. The results revealed a significant direct effect of marital satisfaction ($\beta=0.588$, $t=12.734$), perceived social support of spouse ($\beta=0.179$, $t=2.449$) and perceived socioeconomic status ($\beta=0.199$, $t=5.158$) on life satisfaction, and also, a significant moderating role of the perceived socio-economic status in the path of the perceived social support of spouse and life satisfaction ($\beta= 0.153$, $t=2.336$). Generally, the fit indices of the whole model were appropriate (GOF=0.599). Thus, it could be concluded that improving these already mentioned variables could play a role in improving married women's life satisfaction. This could offer some strategies for being taught in the training courses aimed at enhancing married women's life satisfaction, implemented by family consultants.

Keywords

Marital Satisfaction, Perceived Social Support of Spouse, Life Satisfaction, Occupation, Perceived Socioeconomic Status.

Introduction

Women make up half of the population of any society and have their issues and needs (Mirzaei, Aghayari, & Katebi, 2014). Meanwhile, marriage causes significant changes in the conditions and lives of women and employment makes this issue more acute. Some research has shown that doing women's homework in addition to working outside the home exposes working women to serious conflict and makes them prone to stress and physical and mental damage (Shanbhag, & Joseph, 2012). Other researchers have reported that married women have higher life satisfaction than married housewives (leis, & Tammanai far, 2019). This means that there are conflicting research results regarding the role of employment in women's life satisfaction. Women's life satisfaction provides a favourable environment for their mental health and their efficiency and empowerment in the field of family and society. It affects not only various aspects of women's lives but also, is manifested at the micro and macro levels and in various areas of society as they make up half of Iran's social structure. However, research on life satisfaction in the field of women over the years 2005 to 2018 accounts for about 21% of all life satisfaction research (Zaki, 2019). Regarding the issues of married women, the field of life satisfaction of married women, related factors and the role of employment in achieving it requires further investigation and study.

Research aim

This study aimed to study the relationship between marital satisfaction and perceived social support of spouse with life satisfaction in married women with moderating role of the occupation and perceived socioeconomic status.

Methodology

452 married employed and housewives were selected by purposive non-random sampling method. To gather data on demographic, Diener's life satisfaction (1985), Kansas marital satisfaction (1983), and Zimet et al (1988) perceived social support questionnaires were used in an online form. Data was analysed through structural equation modelling and by smart PLS software.

Results

The results revealed a significant direct effect from marital satisfaction ($\beta=0.588$, $t=12.734$), perceived significant other's social support ($\beta=0.179$, $t=2.449$) and perceived socioeconomic status ($\beta=0.199$, $t=5.158$) on life satisfaction, and also, a significant moderating role of the perceived socio-economic status in the path of the perceived significant other's social support and life satisfaction ($\beta=0.153$, $t=2.336$). Generally, the fit indices of the whole model were appropriate (GOF=0.599).

Discussion

According to Erdogan et al (2012), depending on individual preferences and values, satisfaction in different areas affects life satisfaction. Since in Eastern societies, marital satisfaction and good relations with the spouse is one of the priorities and values of life, especially for women, and women value it a lot (Bilal, & Rasool, 2020), marital satisfaction can have a positive effect on life satisfaction. As a result, a person who is satisfied with her relationship with her spouse in various aspects of married life will be satisfied with life in general and in various aspects of it (Imani et al, 2015).

Perceived social support leads one to perceive levels of love and care from others to her/him and experience positive feelings and emotions, which affects her/his well-being (Ioannou et al, 2019). People who have experienced more pleasant moments are more satisfied with life and happier (Brief, Butcher, George, & Link, 1993).

The results of (Leng, Han, Zheng, Hu, & Chen, 2020) showed that with an increasing level of subjective social status, people's financial satisfaction (including family income, housing status, work and economic status) and interpersonal satisfaction (including individual satisfaction from family,

neighbourhood, friends, co-workers, spouse, and other relationships) will be higher. Thus it could be claimed that a high level of perceived socio-economic status is associated with increased levels of life satisfaction in married women. Various cultural and social factors that lead to a traditional view of the position of women and men in the family, make men whose wives are economically and socially superior or equal to them or women have assessed their socio-economic status in this way, feel that women have become their rivals and that they have lost the status of the family and the source of security and well-being of the family. As a result, feelings of dissatisfaction, incoherence and incompatibility are created in the couple's relationship and in the family (Sobhani, & Shadmehr, 2015). In the meantime, if women enjoy social support from their husbands, the obstacles, problems and negative feelings will be lessened, marital satisfaction is not harmed and its positive effect on women's life satisfaction increases. But in the absence of perceived social support from the spouse, women with high socioeconomic status experience more stress which has a negative effect on marital satisfaction, life satisfaction and the relationship between these two variables.

References

- Ahmadi, O. A. & Sokhteh Nejad, K. (2015). Investigating of the life quality of weman with and without Job in Shooshtar. *Second National Conference of Constant Development in Educational Science and Psychology, Social and Cultural Studies*, Tehran. (In Persian)
- Amir Aliakbari, S., Vameghi, R., Sajedi, F., Sajjadi, H., Alavi Majd, H. & Hajighasemi, S. (2016). Relationship between socio-economic status, perceived stress, social support and domestic violence with women's depression in reproductive age using path analysis (relationship between domestic violence with women's depression). *Journal of Health Education and Health Promotion*, 3(4), 391-401. (In Persian)
- Arab Alidusti, A., Nakhaee, N. & Khanjani, N. (2015). Reliability and validity of the persion versions of the Enrich marital satisfaction (breief version) and Kansas marital satisfaction scales. *Health and Development Journal*, 4(2), 158-167. (In Persian)
- Ataf, Z., Ghasemi Hamedani, I. & Haj Alian, M. (2017). The effect of glass ceiling on the non-use of female executives in governmental organizations in Mazandaran province. *Public Policy In Administration*, 8(27), 81-92. (In Persian)

- Aycan, Z. & Eskin, M. (2005). Relative contributions of childcare, spousal support, and organizational support in reducing work–family conflict for men and women: The case of Turkey. *Sex Roles*, 53(7), 453-471.
- Ayub, N. & Iqbal, S. (2011). The factors predicting marital satisfaction: A gender difference in Pakistan. *International Journal of Interdisciplinary Social Sciences*, 6(7), 63-74.
- Banifatemeh, H. & Taheri, T. (2009). Identifying the cultural social factors on the satisfaction rate of matrimony among married women in Azarshahr. *Journal of Sociology Students*, 1(2), 7-30. (In Persian)
- Bayat Rizzi, M., Salimi, H., Farahbakhsh, K. & Farokhi, N. (2020). An assessment of the impact of teaching positive intervention program on life satisfaction of the employed women. *Iranian Journal of Nursing Research*, 15(3), 77-85. (In Persian)
- Besharat, M. A. (2019). Multi dimensional scale of perceived social support: Questionnaire, execution, and ranking. *Evolutionary Psychology: Iranian Psychologists*, 15(40), 447-449. (In Persian)
- Bilal, A. & Rasool, S. (2020). Marital satisfaction and satisfaction with life: Mediating role of sexual satisfaction in married women. *Journal of Psychosexual Health*, 2(1), 77-86.
- Brief, A. P., Butcher, A. H., George, J. M. & Link, K. E. (1993). Integrating bottom-up and top-down theories of subjective well-being: the case of health. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64(4), 646-653.
- Bulgan, G. & Çiftçi, A. (2017). Psychological adaptation, marital satisfaction, and academic self-efficacy of international students. *Journal of International Students*, 7(3), 687-702.
- Chen, J., Shao, X., Murtaza, G. & Zhao, Z. (2014). Factors that influence female labor force supply in China. *Economic Modelling*, 37, 485-491.
- Çikrikci, Ö. (2016). The effect of internet use on well-being: Meta-analysis. *Computers in Human Behavior*, 65, 560–566.
- Cohen, S. & Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98(2), 310-57.
- Choi, S. & Lim, K. (2020). Life satisfaction, occupation and gender. *Journal of Asian Sociology*, 49(1), 57-74.
- Daraei, M. & Mohajery, A. (2013). The impact of socioeconomic status on life satisfaction. *Social Indicators Research*. 112(1), 69-81. (In Persian)
- Daroonch, T., Ozgoly, G., Sheikhan, Z. & Nasiry, M. (2017). A study on the relationship of economic and demographic factors with sexual and marital satisfaction in a sample of Iranian women, 2015-2016. *Journal of Isfahan Medical School*, 35(418), 50-56. (In Persian)

- Dasgupta, S., Matsumoto, M. & Xia, C. (2015). Women in the labour market in China. International Labour Organization. Bangkok: ILO.
- Dehshiri, G. & Musavi, S. F. (2014). The moderator role of gender in comparing happiness and marital satisfaction. *Journal of Psychology*, 3(7), 19-30. (In Persian)
- Diener, E., Emmons, R., Larsen, J. & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75.
- Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E. & Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 125(2), 276-302.
- Diener, E. & Diener, C. (1996). Most people are happy. *Psychological Science*, 7, 181-185.
- Dinh, H., Cooklin, A. R., Leach, L. S., Westrupp, E. M., Nicholson, J. M. & Strazdins, L. (2017). Parents' transitions into and out of work-family conflict and children's mental health: Longitudinal influence via family functioning. *Social Science & Medicine*, 194, 42-50.
- Erdogan, B., Bauer, T. N., Truxillo, D. M. & Mansfield, L. R. (2012). Whistle while you work a review of the life satisfaction literature. *The Journal of Management and Governance*, 38, 1038-1083.
- Ezzati, A., Nouri, R. & Hasani, J. (2013). Structural relationship model between social support, coping strategies, stigma and depression in infertile women in Tehran 2010. *Iranian Journal of Obstetrics, Gynecology and Infertility*, 16(45), 20-28
- Farajipak, M., Khojastehmehr, R. & Omidian, M. (2020). The comparison of marital satisfaction in employed and non-employed women: A meta-analysis. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 18(1), 201-248. (In Persian)
- Ghazinejad, M. & Sangari Soleymani, H. (2016). The relationship between jobs and social health of women. *Women in Development & Politics*, 14(3), 273-288. (In Persian)
- Graham, C. & Chattopadhyay, S. (2013). Gender and well-being around the world. *International Journal of Happiness and Development*, 1(2), 212-232.
- Gümüş, H. (2015). The married individuals with perceived social support level relationship between life satisfaction and problem solving skills. *Journal of Research in Education and Teaching*, 4(3), 150-162.
- Han, J., Leng, X., Gu, X., Li, Q., Wang, Y. & Chen, H. (2021). The role of neuroticism and subjective social status in the relationship between perceived social support and life satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 168, 1-6.
- Heidari, M. (2018). Examining the multi relationships among life satisfaction, marital satisfaction and sexual satisfaction with the life quality improvement

- of married women in Abadeh city. *Sociology of women (Journal of Woman and Society)*, 8(32), 205-228. (In Persian)
- Heidari, A. R., Asskary, P. & Azarkish, M. (2012). Relation of some demographic factors with marital commitment, sexual satisfaction and life satisfaction in women. *The Journal of American Science*, 8(2), 194-199.
- Heidari, A. & Dehghani, H. (2017). A qualitative study on consequences of married women's employment and its moderators: School teachers in Delvar City. *Journal of Sociology of Social Institutions*, 3(8), 73-95. (In Persian)
- Heidemeier, H. & Göritz, A. S. (2016). The instrumental role of personality traits: Using mixture structural equation modeling to investigate individual differences in the relationships between the Big Five traits and life satisfaction. *Journal of Happiness Studies*, 17(6), 2595-2612.
- Helgeson, V. S. & Cohen, S. (1999). Social support and adjustment to cancer: Reconciling descriptive, correlational, and intervention research. *Health Psychology*, 15(2), 135-148.
- Hobfoll, S. E., Johnson, R. J., Ennis, N. & Jackson, A. P. (2003). Resource loss, resource gain, and emotional outcomes among inner city women. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84, 632-643.
- Huang, H., Liu, S., Sharma, A., Zou, F., Tian, F. & Wu, H. (2018). Factors associated with life satisfaction among married women in rural China: a cross-sectional study based on large-scale samples. *Psychology Research and Behavior Management*, 11, 525-533.
- Huang, S., Hou, J., Sun, L., Dou, D., Liu, X. & Zhang, H. (2017). The effects of objective and subjective socioeconomic status on subjective well-being among rural-to-urban migrants in China: The moderating role of subjective social mobility. *Frontiers in Psychology*, 8, 1-9.
- Imani, M., Kazemi Rezaie, S., Pirzadeh, H., Valikhani, A. & Kazemi Rezaie, S. (2015). The mediating role of self-efficacy and optimism in the relation between marital satisfaction and life satisfaction among female teachers in Nahavand. *Family Counseling and Psychotherapy*, 5(3), 50-71. (In Persian)
- Ioannou, M., Kassianos, A. P. & Symeou, M. (2019). Coping with depressive symptoms in young adults: Perceived social support protects against depressive symptoms only under moderate levels of stress. *Frontiers in Psychology*, 9, 1-11.
- Javaheri, F., Serajzadeh, S. & Rahmani, R. (2010). Female employment and quality of life analysis of the effects of women's employment on their life quality case study: Iranian female employees in the ministry of agriculture. *Woman in Development and Politics (Women's Research)*, 8(2), 143-162. (In Persian)

- Joshanloo, M. & Jovanović, V. (2020). The relationship between gender and life satisfaction: analysis across demographic groups and global regions. *Archives of Women's Mental Health*, 23, 331–338.
- Karami, F. (2016). Islamic state of cultural responsibility in the management of women's employment. *Journal of Cultural Management*, 9(30), 15-31. (In Persian)
- Kasapoğlu, F. & Yabanigül, A. (2018). Marital satisfaction and life satisfaction: The mediating effect of spirituality. *Spiritual Psychology and Counseling*, 3(2), 177-195.
- Kasprzak, E. (2010). Perceived social support and life-satisfaction. *Polish Psychological Bulletin*, 41(4), 144-154.
- Kim, J. H., Yoo, K. B., Park, E. C., Lee, S. G. & Kim, T. H. (2015). Combined effects of education level and perceived social class on self-rated health and life satisfaction: Results of Korean labor and income panel study wave 8-wave 15. *Health and Quality of life Outcomes*, 13(1), 1-10.
- Kong, F., Gong, X., Sajjad, S., Yang, K. & Zhao, J. (2019). How is emotional intelligence linked to life satisfaction? The mediating role of social support, positive affect and negative affect. *Journal of Happiness Studies*, 20(8), 2733–2745.
- Kuykendall, L., Tay, L. & Ng, V. (2015). Leisure engagement and subjective well-being: A meta-analysis. *The Psychological Bulletin*, 141, 364.
- Lee, S. H., Lee, J. & Choi, I. (2020). Life satisfaction in later life: The interplay of marital condition and income among elderly Koreans. *Sustainability*, 12(8), 1-8.
- Leis, H. & Tammanaei Far, M. (2019). Comparative study of mental health and life satisfaction of employed and unemployed woman. *Journal of Fundamentals of Mental Health*, Available Online from 07 November 2019. (In Persian)
- Leng, X., Han, J., Zheng, Y., Hu, X. & Chen, H. (2020). The role of a “happy personality” in the relationship of subjective social status and domain-specific satisfaction in China. *Applied Research in Quality of Life*, 16(6), 1-19.
- Mirzaei, H., Aghayari, T. & Katebi, M. (2014). A study on life quality among married women in family institution. *Journal of Sociology of Social Institutions*, 1(3), 71-93. (In Persian)
- Moradi, M., Sheikholeslami, R., Ahmadzadeh, M. & Cheraghi, A. (2014). Social support, basic psychological needs and psychological well-being: examining a causal model in employed women. *Evolutionary Psychology: Iranian Psychologists*, 10(39), 297-309. (In Persian)
- Mohammadi, S. (2015). Relationship between psychologist well-being, marital satisfaction and life quality with life satisfaction in married students of

- science and research university of Khozestan. *International Conference of Behavioral Sciences and Social Studies*, Tehran. (In Persian)
- Nasiri, F. & Abdolmaleki, S. (2017). Explaining the relationship between perceived social support and quality of life, perceived stress mediator role in female-headed households in Sanandaj. *Journal of Applied Sociology*, 4(27), 99-116. (In Persian)
- Ng, S. T., Tey, N. P. & Asadullah, M. N. (2017). What matters for life satisfaction among the oldest-old? Evidence from China. *PloS One*, 12(2), 1-16.
- Ogolsky, B. G. & Bowers, J. R. (2013). A meta-analytic review of relationship maintenance and its correlates. *Journal of Social and Personal Relationships*, 30(3), 343-367.
- Özmen, S., Özkan, O., Özer, Ö. & Yanardağ, M. Z. (2021). Investigation of COVID-19 fear, well-being and life satisfaction in Turkish society. *Social Work in Public Health*, 36(2), 164-177.
- Pourmirghffari, Z., Zarebahramabadi, M. & Bagheri, F. (2021). Investigating the mediating role of social support in the relationship between psychological capital and job resilience of employees. *Scientific Journal of Social Psychology*, 9(60), 21-31. (In Persian)
- Prakash, K. C., Oakman, J., Nygard, C. H., Siukola A., Lumme-Sandt, K., Nikander, P. & Neupane, S. (2019). Intention to retire in employees over 50 years. What is the role of work ability and work life satisfaction? *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(14), 2500.
- Rafatjah, M. & Kheirkhah, T. (2012). The issues and challenges of women's employment in Iran from the view point of working managers. *Journal of Studies of Socio-Cultural Development*, 1(2), 130-156. (In Persian)
- Rahmani, F., Seyedfatemi, N., Asadollahi, M. & Seyedrasooli, A. (2011). Predisposing Factors of Postpartum Depression. *Iran Journal of Nursing*, 24(72), 78-87. (In Persian)
- Rajabi Gilan, N., Khezeli, M. & Zardoshtian, S. (2021). The effect of self-rated health, subjective socioeconomic status, social capital, and physical activity on life satisfaction: A cross-sectional study in urban western Iran. *BMC Public Health*, 21(1), 233.
- Rasregar Khaled, A. (2004). Work/family relation: Gender differences in receiving social support. *Woman in Development and Politics (Women's Research)*, 2(2), 55-75. (In Persian)
- Sánchez-Fuentes, M. D. M., Santos-Iglesias, P. & Sierra, J. C. (2014). A systematic review of sexual satisfaction. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 14(1), 67-75. _

- Schröder, M. (2020). Men lose life satisfaction with fewer hours in employment: Mothers do not profit from longer employment-evidence from eight panels. *Social Indicators Research*, 152(1), 317-334.
- Schumm, W. R., Scanlon, E. D., Crow, C. L., Green, D. N. & Buckler, D. L. (1983). Characteristics of the Kansas marital satisfaction scale in a sample of 79 married couples. *Psychological Reports*, 53, 583-588.
- Shafi, A., Etebariyan, A. & Ebrahimzadeh Dastjerdi, R. (2020). Interpretive model of glass ceiling consequences for women with an emphasis on hegemonic layers of power acceptance. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 18(4), 69-126. (In Persian)
- Shahryari, M. & Nabavi, S. (2014). Reasons and outcomes of work-family conflict and work alienation as one of its outcomes. *Strategic Research on Social Problems in Iran University of Isfahan*, 3(1), 45-59. (In Persian)
- Shanbhag, D. & Joseph, B. (2012). Mental health status of female workers in private apparel manufacturing industry in Bangalore city, Karnataka, India. *International Journal of Collaborative Research on Internal Medicine & Public Health*, 4(12), 1893-1900.
- Siedlecki, K. L., Salthouse, T. A., Oishi, S. & Jeswani, S. (2014). The relationship between social support and subjective well-being across age. *Social Indicators Research*, 117, 561-576
- Sobhani, Z. & Shadmehr, M. (2015). The effects of the woman's occupation on the Family relationships and structure. *Second National Conference of Sociology and Social Science*. Tehran. (In Persian)
- Tanaka, M., Afifi, T. O., Wathen, C. N., Boyle, M. H. & Macmillan, H. L. (2014). Evaluation of sex differences in health-related quality of life outcomes associated with child abuse: Results from the ontario child health study. *Epidemiology and Psychiatric Sciences*, 1, 1-11.
- Tang, F., Chen, H., Zhang, Y. & Mui, A. C. (2018). Employment and life satisfaction among middle-and old-aged adults in China. *Gerontology and Geriatric Medicine*, 4, 1-8.
- Toodeh Ranjbar, M. & Araghi, F. (2018). Investigating of the marital satisfaction between woman with and without job. *Journal of New Results in Humanistic Science Studies*, 6(1), 23-40. (In Persian)
- Torkamamn, S. & Fathi, S. (2017). Study the effect of women's employment concerns over the quality of their lives. *Sociology of Women (Journal of Woman and Society)*, 7(4), 13-25. (In Persian)
- Uğurlu, N. S., Türkoğlu, B., Kuzlak, A. & Gupta, A. (2018). Stereotypes of single and married women and men in Turkish culture. *Current Psychology*, 40, 213-225.
- Wu, Y. T., Nelis, S. M., Quinn, C., Martyr, A., Jones, I. R., Victor, C. R., Knapp, M., Henderson, C., Hindle, J. V., Jones, R. W., Kopelman, M. D., Morris, R.

- G., Pickett, J. A., Rusted, J. M., Thom, J. M., Litherland, R., Matthews, F. E. & Clare, L. (2020). Factors associated with self- and informant ratings of quality of life, well-being and life satisfaction in people with mild-to-moderate dementia: results from the improving the experience of dementia and enhancing active life programme. *Age and Ageing*, 49(3), 446–52.
- Yalcin, I. (2011). Social support and optimism as predictors of life satisfaction of college student. *International Journal for the Advancement & Counselling*, 33, 79-87.
- Yan, W., Yang, K., Wang, Q., You, X. & Kong, F. (2020). Subjective family socioeconomic status and life satisfaction in Chinese adolescents: The mediating role of self-esteem and social support. *Youth & Society*, 53(7), 1047-1065.
- Yildiz, M. A. & Baytemir, K. (2016). A mediation role of self-esteem in the relationship between marital satisfaction and life satisfaction in married individuals. *Journal of the Faculty of Education*, 17(1), 67-80.
- Zanjani, H. & Baghiat Esfahani, Z. (2014). The effect of employment and family life on satisfaction of the female teachers (Case study: The employed teachers in zone one, Karaj). *Journal of Socio - Cultural Changes*, 10(4), 13-31. (In Persian)
- Zaki, M. A. (2019). Sociological explanation of women's life satisfaction: a study of components, social patterns and social factors affecting it (Case: Comparison of employed and housewives aged 20-49 in Isfahan). *Applied Studies in Social Sciences and Sociology*, 2(8), 1-20. (In Persian)
- Zimet, G. D., Dahlem, N. W., Zimet, S. G. & Farley, G. K. (1988). The multidimensional scale of perceived social support. *Journal of Projective Techniques and Personality Assessment*, 52, 30–41.

مقاله پژوهشی

رابطه رضایت زناشویی و حمایت اجتماعی ادراک شده با رضایت از زندگی در زنان متأهل: بررسی نقش تعدیل‌گر اشتغال و وضعیت اجتماعی-اقتصادی ادراک شده

فرزانه میکائیلی منبع^۱

مهدی شیرزاده^۲

شهر آب خیز^۳

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی رابطه رضایت زناشویی و حمایت ادراک شده از همسر با رضایت از زندگی در زنان متأهل با نقش تعدیل‌کنندگی اشتغال و وضعیت اجتماعی-اقتصادی ادراک شده به منصفه ظهور رسیده و از نوع مقطعی، توصیفی-همبستگی با رویکرد مدلسازی معادلات ساختاری است. جامعه پژوهش شامل زنان متأهل شهر ارومیه بود که از این بین ۴۵۲ نفر به صورت غیر تصادفی هدفمند برای مطالعه انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه‌های جمعیت شناختی، رضایت از زندگی داینر (۱۹۸۵)، رضایت زناشویی کانزاس و حمایت اجتماعی ادراک شده زیمت و همکاران (۱۹۸۸) به شکل برخط گردآوری شد و از مدلسازی معادلات ساختاری و نرم‌افزار smart PLS برای تحلیل آنها استفاده شد که نتایج نشان داد رضایت زناشویی ($\beta=0.588$, $t=12.734$)، حمایت اجتماعی ادراک شده

۱. دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران. (نویسنده مسئول)

f.michaeli.manee@gmail.com

۲. دانش آموخته کارشناسی ارشد روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران.

mahdishirzade313@gmail.com

۳. دانش آموخته کارشناسی ارشد روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران.

abkhizsh@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۹/۲۰

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۶/۱۷

همسر ($\beta=0.179, t=2.449$) و وضعیت اقتصادی-اجتماعی ادراک شده ($\beta=0.199, t=5.158$) بر رضایت از زندگی اثر مستقیم و معناداری دارد. به علاوه، نقش تعدیل‌گر وضعیت اجتماعی-اقتصادی ادراک شده در مسیر حمایت ادراک شده از طرف همسر به رضایت از زندگی معنادار است ($\beta=0.153, t=2.336$) در کل شاخص‌های برازش مدل ساختاری مطلوب بودند ($GOF=0.599$). بر این اساس می‌توان گفت بهبود متغیرهای پیش‌گفته در افزایش رضایت از زندگی زنان متأهل نقش مهمی داشته است و این امر می‌تواند راهبردهایی را جهت آموزش در کارگاه‌های آموزشی توسط مشاوران خانواده در راستای ارتقای رضایت زندگی زنان متأهل ارائه دهد.

واژگان کلیدی

رضایت زناشویی، حمایت اجتماعی ادراک شده از همسر، رضایت از زندگی، اشتغال، وضعیت اجتماعی-اقتصادی ادراک شده.

مقدمه و بیان مسئله

زنان نیمی از جمعیت هر جامعه‌ای را شکل می‌دهند و دارای مسائل و نیازهای خاص خود هستند (میرزایی و همکاران، ۱۳۹۳). در این میان، ازدواج و تأهل موجب تغییر قابل توجه در شرایط و زندگی زنان می‌شود و اشتغال نیز این مسئله را حادتر می‌کند. به طوری که زنان متأهل شاغل اغلب با نقش‌های متعددی مانند انتظار فداکاری، ایجاد تعادل بین زندگی کاری و شخصی بدون آسیب دیدن یکی از آنها، همسری ایده‌آل، مادری کردن و تربیت بی‌نقص فرزندان توصیف می‌شوند (اوغورلو و همکاران^۱، ۲۰۱۸). برخی پژوهش‌ها نشان داده‌اند که انجام وظایف زنان در خانواده در کنار فعالیت خارج از خانه، زنان شاغل را در معرض تعارض جدی قرار داده و آنها را مستعد ایجاد تنش و آسیب جسمی و روحی (شنبهاگ و جوزف^۲، ۲۰۱۲) و مشکلاتی مانند تعارض کار/خانواده (حیدری و دهقانی، ۱۳۹۵) می‌نماید. برخی پژوهش‌ها نیز با مقایسه رضایت از زندگی و رضایت زناشویی در گروه زنان شاغل و غیرشاغل گزارش کرده‌اند که در زنان متأهل شاغل رضایت زناشویی (فرجی‌پاک و همکاران، ۱۳۹۹) و

¹ Uğurlu et al

² Shanbhag & Joseph

رضایت از زندگی (لیث و تمنائی فر، ۱۳۹۸) بیشتر از زنان متأهل خانه‌دار است. به عبارت دیگر؛ پیشینه پژوهشی نتایج متناقضی در باب نقش اشتغال در بهزیستی و رضایت از زندگی^۱ زنان متأهل آشکار کرده است. به طور کلی رضایت از زندگی به عنوان یکی از ابعاد مهم روان‌شناسی مثبت شاخص کلیدی و اصلی کیفیت زندگی بوده (وو و همکاران^۲، ۲۰۲۰) و با سلامتی، عملکرد مطلوب در کار و رشد اجتماعی (پراکاش و همکاران^۳، ۲۰۱۹) مرتبط است. این در حالی است که رضایت پایین از زندگی سبب ایجاد تنش می‌شود و برخی از افراد برای رفع تنش به وجود آمده مکانیسم‌های مقابله‌ای نادرست و ناسازگارانه‌ای را به کار می‌گیرند که به نوبه خود تنش بیشتری ایجاد می‌کند و این وضعیت می‌تواند با افزایش رفتارهای پرخطر همراه باشد (تاناکا و همکاران^۴، ۲۰۱۴). در این بین، رضایت زنان از زندگی زمینه مساعدی را برای سلامت روانی، و کارآمدی و توانمندی آن‌ها در حوزه خانواده و جامعه فراهم می‌کند، و آثار آن نه تنها در ابعاد مختلف زندگی خود زنان که نیمی از ساختار اجتماعی ایران را تشکیل داده‌اند، بلکه در سطح خرد و کلان و در حوزه‌های مختلف جامعه نمود می‌یابد. از سویی، نارضایتی زنان از زندگی و تجارب منفی مانند فشار روانی، افسردگی و اضطراب هم بر زندگی فردی و اجتماعی زنان و هم بر حضور آنان در عرصه‌های مختلف مانند فرهنگی، علمی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی در جامعه اثرگذار است. لذا مطالعه رضایت از زندگی زنان متأهل شاغل با توجه به مشکلات خاص این قشر ضروری می‌نماید. با این وجود پژوهش‌های انجام گرفته درباره رضایت از زندگی در حوزه زنان در طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۷ حدود ۲۱ درصد کل پژوهش‌های حوزه رضایت از زندگی را به خود اختصاص داده است (۲۵ مقاله از ۱۱۶ مورد) (زکی، ۱۳۹۸) که با توجه به اهمیت موضوع میزان قابل توجهی نمی‌باشد. بنابراین با در نظر داشتن مسایل زنان متأهل، حوزه رضایت از زندگی زنان متأهل و عوامل مرتبط با آن، بررسی و مطالعه بیشتری را می‌طلبد. لذا در مطالعه حاضر عوامل اجتماعی و ذهنی شامل رضایت زناشویی، حمایت اجتماعی ادراک شده از جانب همسر، اشتغال و موقعیت اجتماعی-اقتصادی ادراک شده در قالب یک مدل روابط ساختاری تبیین‌کننده رضایت از زندگی زنان متأهل مورد

1. Life Satisfaction

2. Wu et al

3. Prakash et al

4. Tanaka et al

بررسی قرار گرفتند. علاوه بر این، در اغلب پژوهش‌هایی که مدل روابط ساختاری را برای تبیین رضایت از زندگی را بررسی کرده‌اند، اشتغال و موقعیت اجتماعی-اقتصادی به صورت میانجی بوده‌اند و یا در برخی از پژوهش‌ها رضایت از زندگی در گروه‌های زنان شاغل و غیرشاغل در پژوهش‌های علی-مقایسه‌ای بررسی شده‌اند. بر این اساس در پژوهش حاضر جهت مطالعه رضایت از زندگی همراه با متغیرهای پژوهشی پیش‌گفته، اشتغال و موقعیت اجتماعی-اقتصادی ادراک شده به‌عنوان تعدیل‌گر در مدل پیشنهادی مورد بررسی قرار گرفتند که نتایج حاصله علاوه بر افزودن به دانش کنونی از رضایت از زندگی زنان، می‌تواند در رابطه با دانش موجود درخصوص نقش اشتغال در رضایت از زندگی زنان نیز حائز اهمیت باشد.

پیشینه تجربی

کاساپوغللو و یابانینگول^۱ (۲۰۱۸) با بررسی نقش واسطه‌ای معنویت در رابطه بین رضایت زناشویی زوجین و رضایت از زندگی نشان دادند بین رضایت زناشویی و رضایت از زندگی افراد رابطه معناداری وجود دارد و با افزایش سطح رضایت زناشویی، میزان رضایت از زندگی افزایش می‌یابد.

ییلدیز و بیتمیز (۲۰۱۶) در پژوهشی با عنوان «نقش میانجی عزت نفس در رابطه بین رضایت زناشویی و رضایت از زندگی در افراد متأهل» نشان دادند که رضایت زناشویی، رضایت از زندگی را پیش‌بینی می‌کند. آنها نتیجه گرفتند وجود یک رابطه سالم بین همسران می‌تواند رضایت زناشویی را افزایش دهد و باعث شود همسران از طریق بازخورد مثبت به یکدیگر احساس ارزش کنند. در نتیجه رضایت آنان از زندگی بهبود می‌یابد.

سیدلکی و همکاران^۲ (۲۰۱۴) با بررسی رابطه حمایت اجتماعی با بهزیستی ذهنی نشان دادند که حمایت اجتماعی ادراک شده با رضایت از زندگی و عواطف منفی ارتباط دارد.

^۱. Kasapoğlu & Yabanigül

^۲. Siedlecki et al

گوموش^۱ (۲۰۱۵) در پژوهش خود با بررسی رابطه حمایت اجتماعی ادراک شده و رضایت از زندگی و مهارت‌های حل مسئله در افراد متأهل دریافت که حمایت اجتماعی ادراک شده با امید، رضایت از زندگی و بهزیستی روان‌شناختی رابطه مثبت دارد.

کیم و همکاران^۲ (۲۰۱۵) نشان دادند که موقعیت اجتماعی-اقتصادی ادراک شده و سلامت از پیش‌بینی‌کننده‌های رضایت از زندگی می‌باشند. همچنین، طبقه اجتماعی ادراک شده در ترکیب با سطح تحصیلات با رضایت از زندگی رابطه دارد.

چارچوب نظری

رضایت از زندگی احساس رضایتی است که فرد نسبت به کل زندگی خویش دارد (داینر و داینر^۳، ۱۹۹۶) و به‌طور کلی به این بستگی دارد که شخص کیفیت زندگی خود را چگونه ارزیابی می‌کند (اوزمن و همکاران^۴، ۲۰۲۱). به‌نظر چیکریکسی^۵ (۲۰۱۶)، رضایت از زندگی حاصل ارزیابی شناختی افراد از تفاوت بین آنچه افراد می‌خواهند به آن دست یابند، و پیشرفت‌ها و امتیازات لذت‌بخش و رضایت‌بخشی است که در آن لحظه دارند. میزان رضایت از زندگی یکی از شاخص‌های سلامت و بهداشت روانی است و پژوهش‌های انجام شده پیرامون آن به‌طور کلی با دو رویکرد پایین-بالا و بالا-پایین انجام شده است (داینر و همکاران^۶، ۱۹۹۹). نظریه‌های پایین-بالا رضایت کلی از زندگی را تابع عوامل موقعیتی و محیطی رضایت در حوزه‌های مختلف مانند تحصیلات، وضعیت ازدواج، فرزندآوری، شغل و موارد مرتبط با آن، وضعیت سلامتی، درآمد، مسکن، اوقات فراغت، و خانواده در نظر می‌گیرند (هایدرمایر و گوریتز^۷، ۲۰۱۶ و کای‌کندال و همکاران^۸، ۲۰۱۵). همچنین پژوهشگران معتقدند در کیفیت رضایت کلی فرد از

1. Gümüş

2. Kim et al

3. Diener & Diener

7. Özmen et al

5. Çıkrıkci

6. Diener et al

7. Heidemeier & Görizt

8. Kuykendall et al

زندگی عوامل مختلفی دخیل هستند. به‌عنوان مثال این‌که کدام یک از حوزه‌(های) زندگی برای فرد در اولویت قرار دارد و یا ارزش‌ها و معیارهای او در زندگی چیست (اردوغان و همکاران^۱، ۲۰۱۲).

پژوهش‌ها در مورد سطح رضایت از زندگی زنان نتایج متناقض و عوامل تأثیرگذار مختلفی را نشان داده‌اند. به‌عنوان مثال مشخص شده که رضایت از زندگی علاوه بر جنسیت، به سن، درآمد، سطح تحصیلات، وضعیت تاهل و سطوح رشد ملی^۲ بستگی دارد. به‌طوری که در کشورهای ثروتمند، و در گروه‌های سنی بالاتر و با تحصیلات بالاتر در گروه زنان متأهل رضایت از زندگی بالاتری دیده می‌شود (گراهام و چاتوپادیای^۳، ۲۰۱۳). هوانگ و همکاران^۴ (۲۰۱۸) نیز نشان داده‌اند که زنان متأهل ساکن روستاهای چین در سطح پایینی از رضایت از زندگی برخوردار هستند. جوشانلو و جوانوویک^۵ (۲۰۲۰) نیز در پژوهش خود دریافتند که علی‌رغم فقدان شرایط عینی مطلوب برای زنان در سطح جهان، زنان در بیشتر مناطق جغرافیایی مورد مطالعه رضایت از زندگی بیشتر و در آفریقای سیاه رضایت کمتری از مردان دارند. بنابراین می‌توان گفت رضایت از زندگی متغیری فرهنگ بسته است.

یکی از عوامل تأثیرگذار بر رضایت از زندگی زنان متأهل، رضایت زناشویی است که براساس روابط بین‌فردی با همسر تعریف می‌شود. رضایت زناشویی، یک حالت ذهنی و روانی است که حاصل ارزیابی امتیازات حاصل از ازدواج با فرد مقابل است و برای ادامه مطلوب و باکیفیت زندگی مشترک یک عنصر حیاتی به‌شمار می‌رود (سنچز-فیونتز و همکاران^۶، ۲۰۱۴). رضایت زناشویی به‌عنوان احساس شادی فردی یا لذت و شادی زوجین با در نظر گرفتن تمام جنبه‌های ازدواج تعریف می‌شود (دین و همکاران^۷، ۲۰۱۷). رضایت زناشویی نه تنها به خانواده‌ای شاد

1. Erdogan et al

2. National Levels of Development

3. Graham & Chattopadhyay

4. Huang et al

5. Joshanloo & Jovanović

6. Sánchez-Fuentes et al

7. Dinh et al

منجر می‌شود. بلکه در رضایت از زندگی و بهزیستی زوجین نیز نقشی اساسی دارد (بیلال و رسول^۴، ۲۰۲۰ و ییلدیز و بیتمیر^۵، ۲۰۱۶).

عامل مهم دیگر، حمایت اجتماعی ادراک شده^۳ از جانب همسر است. به‌طور کلی شبکه روابط افراد شامل سه گروه منابع حمایتی خانواده، دوستان و دیگری ارزشمند^۴ است (زیمت و همکاران^۵، ۱۹۸۸) که منظور از دیگری ارزشمند در زندگی افراد متأهل شریک زندگی یا همسر می‌باشد. منظور از حمایت اجتماعی ادراک شده این است که فرد چه پنداشت و درک و شناختی از گروه دوستان، اعضای خانواده و دیگران به‌عنوان حامیان مادی، روان‌شناختی و همه‌جانبه او در مواقع نیاز دارد (ایانوویو همکاران^۶، ۲۰۱۹). به‌طور کلی حمایت اجتماعی متغیری چندبعدی است و بعد عملکردی^۷ یکی از آنهاست. این بعد دربردارنده وجوه متمایز حمایت عاطفی^۸، حمایت عملی^۹ و ائتلاف و یکپارچگی اجتماعی^{۱۰} می‌باشد. این وجوه در شکل‌گیری رضایت از زندگی نقش بسزایی دارند (کازپرزاک^{۱۱}، ۲۰۱۰). در این راستا کوهن و ویلز^{۱۲} (۱۹۸۵) معتقدند با چشم‌پوشی از سایر منابع حمایتی، حمایت همسر به تنهایی قادر است نقش محوری و اصلی در رضایت زناشویی داشته باشد.

افزون براین در ایران در طی دو دهه اخیر همگام با افزایش سطح تحصیلات زنان، میزان اشتغال آنها رشد چشمگیری داشته است. این پدیده اجتماعی از عوامل تأثیرگذار بر ابعاد فردی و خانوادگی می‌باشد و تأثیر آن در افزایش کیفیت زندگی نشان داده شده است (احمدی و سوخته نژاد، ۱۳۹۴). در این بین متغیری که به‌نظر می‌رسد با وضعیت شغلی افراد مرتبط باشد، وضعیت اجتماعی-اقتصادی عینی فرد است. این متغیر موقعیت اقتصادی و اجتماعی فرد در

4. Bilal & Rasool

5. Yildiz & Baytemir

3. Perceived Social Support

4. Significant Others

5. Zimet et al

6. Ioannou et al

7. Functional

8. Emotional Support

9. Practical Support

10. Social Integration

11. Kasprzak

12. Cohen & Wills

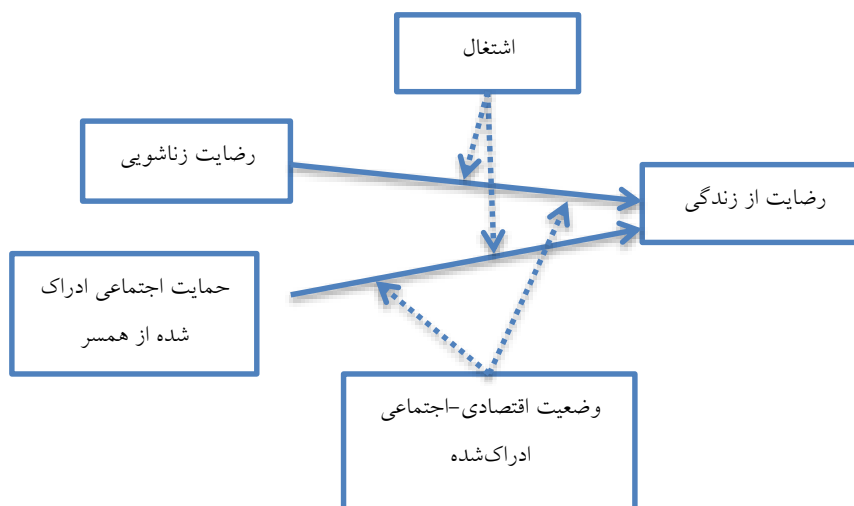
مقایسه با دیگران است که به طور گسترده با استفاده از سه شاخص درآمد، تحصیلات و شغل اندازه گیری می شود و با رضایت از زندگی رابطه نشان داده است. با این وجود آنچه در تجربه رضایت از زندگی موثر است ارزیابی ذهنی از شرایط کلی زندگی است. لذا به نظر می رسد موقعیت اجتماعی-اقتصادی ذهنی یا ادراک شده فرد در تجربه رضایت از زندگی اهمیت داشته باشد. وضعیت اجتماعی-اقتصادی ادراک شده برداشت فردی از موقعیت خود در مقایسه با موقعیت اجتماعی-اقتصادی دیگران است (هوانگ و همکاران، ۲۰۱۷) و نگ و همکاران^۱ (۲۰۱۷) اظهار داشتند که وضعیت اجتماعی-اقتصادی درک شده بهتر، تأثیر مثبت و معناداری بر رضایت از زندگی دارد.

مدل نظری پژوهش

بنا به پیشینه پژوهشی که مرور شد و چارچوب نظری که بیان شد، مدل مفهومی پژوهش را می توان به صورت شکل ۱ ترسیم کرد. بر اساس این مدل ارائه شده، سؤال پژوهشی زیر مطرح می شود:

آیا ترکیب متغیرهای رضایت زناشویی و حمایت اجتماعی ادراک شده از همسر با توجه به نقش تعدیل گری اشتغال و وضعیت اجتماعی-اقتصادی ادراک شده قادرند رضایت از زندگی را در زنان متأهل پیش بینی کنند؟

^۱. Ng et al

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش پژوهش

جامعه پژوهش تمام زنان متأهل منطقه شمال غرب ایران بود که حداقل یک سال از زندگی مشترک آنها گذشته بود و هنگام پژوهش با همسر زندگی می‌کردند. روش نمونه‌گیری غیرتصادفی هدفمند بود. بعد از طراحی آزمون‌ها با استفاده از فرم‌نگار گوگل، به سبب شیوع بیماری COVID-19 و عدم دسترسی به نمونه‌ها و امکان‌ناپذیر بودن اجرای حضوری، لینک آنها در گروه‌های اجتماعی قرار داده شد و از افراد تقاضا گردید که در صورت تمایل و صدق شرایط پژوهش با شرایط آنها، به آزمون‌ها پاسخ دهند و سپس لینک را به دیگر زنان دارای شرایط موردنظر پژوهش ارسال نمایند. در پایان دوره دوماهه اجرا، ۴۵۲ نفر به آزمون‌ها پاسخ کامل دادند و همین تعداد وارد تحلیل شدند.

ابزار گردآوری داده‌ها

۱- پرسشنامه جمعیت‌شناختی

پرسشنامه جمعیت‌شناختی محقق‌ساخته شامل اطلاعات درخواستی درباره سن، تحصیلات، وضعیت شغلی و موقعیت اجتماعی - اقتصادی ادراک شده بود.

۲- پرسشنامه رضایت از زندگی^۱ داینر و همکاران^۲ (۱۹۸۵)

پرسشنامه رضایت از زندگی داینر و همکاران (۱۹۸۵) با ۵ گویه در طیف ۵ درجه‌ای لیکرت از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵) مؤلفه شناختی بهزیستی ذهنی را اندازه‌گیری می‌کند. نمره کل می‌تواند از ۵ تا ۲۵ باشد (داینر و همکاران، ۱۹۸۵). آلفای کرونباخ مقیاس رضایت از زندگی در پژوهش حیدری (۱۳۹۶) معادل ۰/۷۰ برای زنان به‌دست آمد. در پژوهش حاضر مقدار این ضریب برابر با ۰/۷۸۶ شد.

۳- پرسشنامه رضایت زناشویی کانزاس^۳ (KMSS)

جهت سنجش رضایت زناشویی از پرسشنامه رضایت زناشویی کانزاس استفاده شد. زیرا، بنابر توصیه عرب علیدوستی و همکاران (۱۳۹۴) اگر پژوهشگران تنها نمره کل رضایت زناشویی را لازم داشته باشند از پرسشنامه کانزاس می‌توانند استفاده نمایند. در این پژوهش نیز تنها نمره کل رضایت زناشویی مورد نیاز بود. لذا، استفاده از پرسشنامه روا و پایای کانزاس جهت سنجش متغیر رضایت زناشویی زنان ایرانی در اولویت قرار گرفت که توسط شاوم و همکاران^۴ (۱۹۸۳) تدوین و دارای سه سؤال با مقیاس هفت درجه‌ای لیکرت بسیار ناراضی (۱) تا بسیار راضی (۷) است. دامنه نمره کل آن از ۳ تا ۲۱ می‌باشد. آلفای کرونباخ در پژوهش این پژوهشگران ۰/۸۴ به‌دست آمد. در پژوهش جاری آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۵۵ به‌دست آمد.

1. Satisfaction with Life Scale (SWLS)

2. Diener et al

3. Kansas Marital Satisfaction Scale

4. Schumm et al

- پرسشنامه حمایت اجتماعی ادراک شده^۱ زیمت و همکاران (۱۹۸۸)

جهت سنجش حمایت اجتماعی ادراک شده از جانب همسر پرسشنامه حمایت اجتماعی ادراک شده زیمت و همکاران (۱۹۸۸) مورد استفاده قرار گرفت. این پرسشنامه ۱۲ گویه‌ای در مقیاس ۷ درجه‌ای لیکرت از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۷) حمایت اجتماعی از سه منبع خانواده، دوستان و افراد مهم (دیگری ارزشمند) را می‌سنجد. هریک از ابعاد ۴ سوال و دامنه نمره کل مقیاس از ۱۲ تا ۸۴ است. نمره بالاتر نشان‌دهنده حمایت اجتماعی ادراک شده بیشتر است (زیمت و همکاران، ۱۹۸۸). در پژوهش حاضر سؤالات زیرمقیاس ارزشمند دیگری به کار رفت. بشارت (۱۳۸۶) در پایان نامه خود ضرایب آلفای کرونباخ را برای بعد دیگری ارزشمند برابر با ۰/۸۹ به دست آورد (بشارت، ۱۳۹۸). در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ برای زیرمقیاس موردنظر برابر با ۰/۸۵۸ به دست آمد.

در پژوهش جاری از روش تحلیل مدلسازی معادلات ساختاری و نرم‌افزار نسبتاً جدید PLS Smart استفاده شد. یکی از تکنیک‌های مدلسازی معادلات ساختاری کمترین مربعات بخشی PLS است که بر واریانس بین سازه‌ها تمرکز کرده است. این نرم‌افزار از روش بوت‌استرپ^۲ برای بررسی روابط و بررسی نقش تعدیل‌گری متغیرها استفاده می‌کند. برای بررسی مدل، ابتدا برای سنجش روابط متغیرهای پنهان با گویه‌های سنجش آنها از مدل بیرونی استفاده می‌شود. مدل بیرونی، ارتباط گویه‌ها را با سازه‌ها بررسی می‌کند. در واقع تا ثابت نشود سؤالات پرسشنامه، متغیرهای پنهان را به خوبی اندازه‌گیری کرده‌اند، نمی‌توان روابط ساختاری را آزمود. برای بررسی کیفیت الگوی ساختاری، پایایی، روایی همگرا با محاسبه واریانس استخراج شده (AVE)، شاخص ضریب تعیین (R^2) متغیرهای مکنون درون‌زا، شاخص ارتباط پیش‌بین ($Q^2(Cv. Red)$) و $cv.com$ معیار اندازه اثر f^2 و معیار GOF (برازش مدل کلی) محاسبه و تفسیر شدند.

یافته‌ها

^۱. Multidimensional Scale of Perceived Social Support

^۲. Bootstrap

یافته‌های جمعیت‌شناختی در جدول ۱ و یافته‌های توصیفی در جدول ۲ ارائه شده‌اند.

جدول ۱. وضعیت مشخصات جمعیت‌شناختی پژوهش

درصد	فراوانی	جمعیت‌شناختی		درصد	فراوانی	جمعیت‌شناختی	
۳۳/۲	۱۵۰	۳۰-۱۸	سن	۵/۵	۲۵	زیردیپلم	تحصیلات
۳۳/۲	۱۵۰	۴۰-۳۱		۱۵/۹	۷۲	دیپلم	
۱۷	۷۷	۵۰-۴۱		۶/۲	۲۸	فوق دیپلم	
۱۶/۶	۷۵	۶۵-۵۰		۴۲/۷	۱۹۳	لیسانس	
۵۰/۲	۲۲۷	خانه‌دار	شغل	۲۴/۳	۱۱۰	فوق لیسانس	وضعیت اقتصادی اجتماعی ادراک‌شده
۱/۸	۸	دانشجو		۵/۳	۲۴	دکتری	
۱۶/۶	۷۵	معلم		۲/۲	۱۰	ضعیف	
۸/۸	۴۰	خوداشتغالی		۱۱/۵	۵۲	کمتر از متوسط	
۵/۱	۲۳	کارمند		۵۲/۷	۲۳۸	متوسط	متوسط
۰/۹	۴	کارمند دانشگاه		۳۱/۲	۱۴۱	بالاتر از متوسط	
۱/۵	۷	پزشک		۲/۴	۱۱	ثروتمند	-
۳/۸	۱۷	بازنشسته		-	-	-	-
۲/۷	۱۲	مشاغل بهداشتی درمانی		-	-	-	-
۸/۶	۳۹	سایر		-	-	-	-

منبع: یافته‌های پژوهش

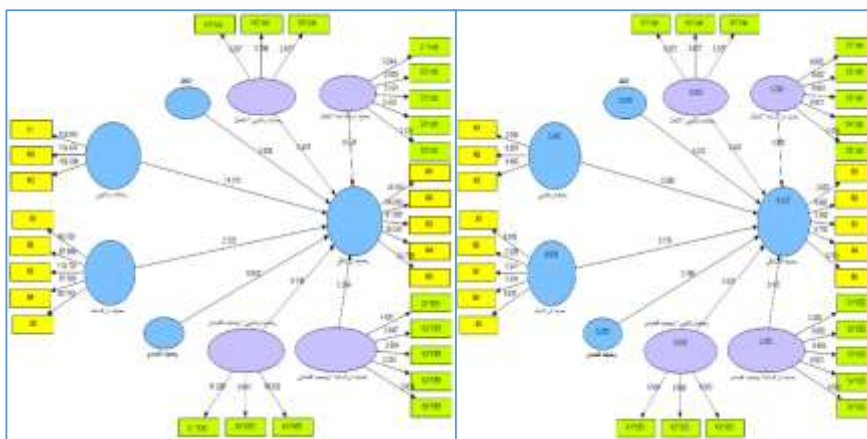

جدول ۲. شاخص‌های توصیفی، نرمالیتی و ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیر	شاخص‌های توصیفی		نرمالیتی		آزمون همبستگی پیرسون		
	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشدگی	۱	۲	۳
رضایت زناشویی	۵/۵۲۲	۰/۹۲۶	-۱/۲۹۵	۱/۵۲۱	۱		
حمایت ادراک شده از طرف همسر	۳/۰۲۷	۰/۸۵۳	۰/۰۵۱	-۰/۶۹۳	۰/۲۴۲**	۱	
رضایت از زندگی	۳/۳۵۷	۰/۸۷۳	-۰/۲۰۹	-۰/۲۲۳	۰/۶۱۲**	۰/۲۴۶**	۱

منبع: یافته‌های پژوهش

بررسی جدول (۲) نشان داد مقدار ضریب چولگی و ضریب کشیدگی در تمام متغیرها در بازه (۲، -۲) قرار دارد. لذا توزیع داده‌ها به توزیع نرمال نزدیک است. نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که رضایت زناشویی و حمایت ادراک شده با رضایت از زندگی ارتباط مثبت و مستقیم دارند. جدول (۳) نتایج تحلیل عاملی تأییدی را برای متغیرهای اصلی مدل براساس شکل (۲) نشان می‌دهد. سؤالاتی که بار عاملی آنها کمتر از ۰/۵ است، حذف می‌شوند.

شکل ۲. مدل اندازه‌گیری پژوهش با نمایش بار عاملی (راست) و سطح معناداری (چپ)

منبع: یافته‌های پژوهش

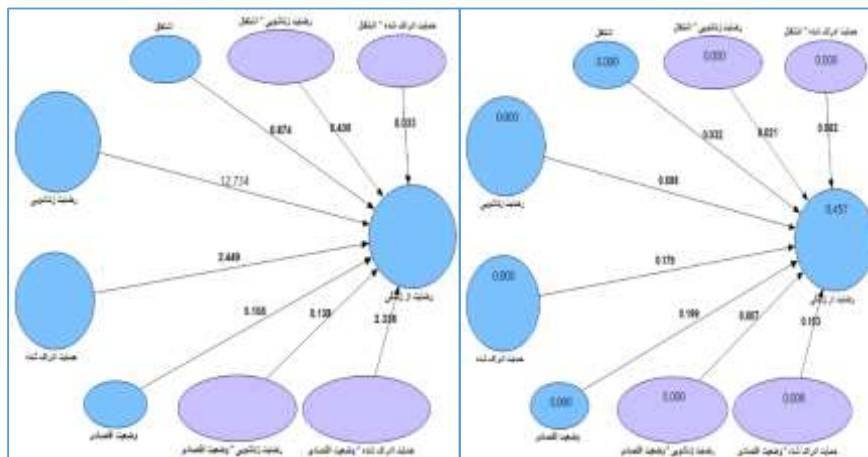
با توجه به نتایج ارایه شده در جدول (۳) تحلیل عاملی تأییدی در مدل اندازه گیری نشان داد بار عاملی تمام سؤالات بیشتر از ۰/۵ و مقدار آماره t آنها بیشتر از ۱/۹۶ است. لذا مدل اندازه گیری از نظر روایی مورد تأیید قرار گرفت. با توجه به نتایج جدول (۳) مقدار آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی برای تمام متغیرها بالای ۰/۷ و مقدار AVE بالای ۰/۴ است، بنابراین مناسب بودن وضعیت پایایی و روایی همگرای پژوهش تأیید شد. مقادیر شاخص R^2 و Q^2 و $cv.com$ برای متغیرهای درون زای مکنون در سطح مناسبی قرار دارند و نشان می دهند که قدرت پیش بینی مدل در خصوص این متغیرها در حد مطلوبی است. مقدار اندازه اثر از رابطه زیر محاسبه شد:

$$f^2 = (R^2_{included} - R^2_{excluded}) / (1 - R^2_{included}) \quad \text{رابطه (۱)}$$

در نرم افزار PLS، اندازه اثر سازه برون زای رضایت زناشویی روی سازه درون زای رضایت از زندگی ۰/۵۸۷ است که اثری قوی دارد؛ همچنین اندازه اثر سازه برون زای حمایت ادراک شده از طرف همسر بر روی سازه درون زای رضایت از زندگی ۰/۱۹۸ است که اثری متوسط دارد. مقدار معیار GOF (برازش مدل کلی) نیز از طریق رابطه زیر محاسبه شد:

$$GOF = \sqrt{\text{average (AVE)} \times \text{average (R}^2\text{)}} \quad \text{رابطه (۲)}$$

با توجه به مقدار به دست آمده برای GOF به میزان ۰/۵۹۹، برازش بسیار مناسب و قوی مدل کلی تأیید می شود. در ادامه، مدل ساختاری پژوهش در حالت ضرایب مسیر و سطح معناداری در شکل (۳) و جدول (۴) گزارش شده است. نتایج بررسی مسیرهای مدل در جدول (۴) گزارش شده است.

شکل ۳. مدل ساختاری پژوهش با نمایش ضرایب مسیر (راست) و سطح معناداری (چپ)
منبع: یافته‌های پژوهش

جدول ۴. ضرایب مسیر و سطح معناداری در مدل پژوهشی آزمون شده

نتیجه	سطح معناداری (t-value)	ضریب مسیر (β)	مسیر
معنادار	۱۲/۷۳۴	۰/۵۸۸	تأثیر رضایت زناشویی بر رضایت از زندگی
معنادار	۲/۴۴۹	۰/۱۷۹	تأثیر حمایت ادراک شده از طرف همسر بر رضایت از زندگی
غیر معنادار	۰/۸۷۴	۰/۰۳۲	تأثیر اشتغال بر رضایت از زندگی
غیر معنادار	۰/۴۳۶	۰/۰۲۱	تأثیر رضایت زناشویی بر رضایت از زندگی با نقش تعدیلگر اشتغال
غیر معنادار	۰/۰۳۳	۰/۰۰۲	تأثیر حمایت ادراک شده از طرف همسر بر رضایت از زندگی با نقش تعدیلگر اشتغال
معنادار	۵/۱۵۸	۰/۱۹۹	تأثیر وضعیت اجتماعی-اقتصادی ادراک شده بر رضایت از زندگی
غیر معنادار	۰/۱۳۸	۰/۰۰۷	تأثیر رضایت زناشویی بر رضایت از زندگی با نقش تعدیلگر وضعیت اجتماعی اقتصادی ادراک شده
معنادار	۲/۳۳۶	۰/۱۵۳	تأثیر حمایت ادراک شده از طرف همسر بر رضایت از زندگی با نقش تعدیلگر وضعیت اجتماعی-اقتصادی ادراک شده

منبع: یافته‌های پژوهش

طبق جدول ۴، اثر رضایت زناشویی، حمایت ادراک شده و وضعیت اجتماعی-اقتصادی ادراک شده بر رضایت از زندگی و نقش تعدیل‌گری وضعیت اجتماعی-اقتصادی ادراک شده در تأثیر حمایت ادراک شده از طرف همسر بر رضایت از زندگی معنادار است. زیرا مقدار t در مسیرهای مذکور بیشتر از مقدار بحرانی $1/96$ می‌باشد. در مقایسه با تأثیر حمایت اجتماعی ادراک شده، تأثیر رضایت زناشویی بر رضایت از زندگی بیشتر است (حمایت اجتماعی ادراک شده $\beta >$ رضایت زناشویی β). همچنین مشخص می‌شود که متغیر اشتغال بر رضایت از زندگی اثر معناداری ندارد و نقش تعدیل‌کنندگی آن در رابطه متغیرهای رضایت زناشویی و حمایت اجتماعی ادراک شده با رضایت از زندگی غیرمعنادار است. چرا که مقدار t در مسیرهای مذکور کمتر از مقدار بحرانی $1/96$ می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه بین رضایت زناشویی و حمایت اجتماعی ادراک شده از طرف همسر با رضایت از زندگی در زنان متأهل با توجه به نقش تعدیل‌گری اشتغال و وضعیت اقتصادی-اجتماعی ادراک شده انجام گرفت. نتایج حاکی از برازش کلی مدل برای زنان متأهل بود. در ادامه مسیرهای مدل مورد بحث قرار گرفته‌اند.

مسیر رضایت زناشویی و رضایت از زندگی در زنان متأهل معنادار بود. این نتیجه با پژوهش‌های ییلدیز و بیتیمز (۲۰۱۶)، بولگان و سیفتکی^۱ (۲۰۱۷)، کاساپوغلو و یابانیگول (۲۰۱۸)، بیلال و رسول (۲۰۲۰) و ایمانی و همکاران (۱۳۹۴) همسویی دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که بنا به نظریه پایین-بالای رضایت کلی از زندگی، رضایت از حوزه ازدواج و موارد مرتبط با آن در تعیین سطح رضایت از زندگی افراد نقش دارد (مانند هایدرمایر و گوریتز، ۲۰۱۶). از طرفی بنابه نظر اردوغان و همکاران (۲۰۱۲) بسته به اولویت و ارزش‌های فردی

^۱ Bulgan & Çiftçi

رضایت از حوزه‌های مختلف بر رضایت از زندگی اثر می‌گذارد. لذا از آنجا که در جوامع شرقی رضایت زناشویی و روابط مطلوب با همسر یکی از اولویت‌ها و ارزش‌های زندگی به‌خصوص نزد زنان است و به آن بهای زیادی می‌دهند (بیلال و رسول، ۲۰۲۰)، رضایت زناشویی می‌تواند بر رضایت از زندگی تأثیر مثبت داشته باشد. ایوب و اقبال^۱ (۲۰۱۱) نیز در پژوهش مروری خویش گزارش دادند که رضایت زناشویی نقش موثری در رضایت از زندگی زنان دارد. در نتیجه فردی که از رابطه خود با همسرش در جنبه‌های مختلف زندگی زناشویی رضایت و خشنودی دارد، به‌طور کلی از زندگی و در جنبه‌های مختلف آن به‌طور جزئی رضایت خواهد داشت (ایمانی و همکاران، ۱۳۹۴). کاساپوگلو و یابانینگول (۲۰۱۸)، ییلدیز و بیتمیز (۲۰۱۶) و اوگولوسکی و باورز^۲ (۲۰۱۳) نیز نشان دادند که رضایت از روابط زناشویی و تعاملات با همسر برای تجربه احساس خرسندی و رضایت از زندگی زنان نقش محوری دارد. در پژوهش دهشیری و موسوی (۱۳۹۳) که به مقایسه سطح رضایت از زندگی در زنان و مردان دارای رضایت زناشویی و بدون رضایت زناشویی پرداخته‌اند، مشخص شد افرادی که از روابط زناشویی خود رضایت داشتند سطح رضایت بالاتری از زندگی و شادکامی نیز دارند. به‌نظر دهشیری و موسوی (۱۳۹۳) از آنجا که زنان به برقراری و حفظ روابط و تعاملات اجتماعی به ویژه روابط عاطفی اهمیت می‌دهند و گرایش دارند با افرادی که در شبکه اجتماعی خود با افرادی که احساس صمیمیت می‌کنند همدردی و همدلی کنند، رضایت از زندگی و شادکامی و بهزیستی ذهنی آنها وابسته به رضایت از تعاملات با همسر و رضایت زناشویی می‌باشد. به‌نظر ییلدیز و بیتمیز (۲۰۱۶) نیز بازخورد مثبت در روابط رضایت‌بخش بین زوجین موجب بهبود احساس ارزشمندی و عزت نفس و در نتیجه رضایت از زندگی می‌گردد.

حمایت اجتماعی ادراک شده از طرف همسر بر رضایت از زندگی اثر مثبت معنادار داشت که با نتایج پژوهش‌های دیگری همسو می‌باشد (سیدلکی و همکاران، ۲۰۱۴؛ گوموش، ۲۰۱۵؛

1. Kuykendall et al

2. Ogolsky & Bowers

هان و همکاران^۱، ۲۰۲۱ و کونگ و همکاران^۲، ۲۰۱۹). حمایت اجتماعی ادراک شده سبب می‌شود فرد سطوحی از عشق و مراقبت از جانب دیگران را نسبت به خود درک کند، احساسات و هیجانات مثبتی را تجربه کند و بهزیستی او تحت تأثیر قرار بگیرد (ایوانو و همکاران، ۲۰۱۹). افرادی که لحظات خوشایند بیشتری را تجربه کرده باشند، رضایت بیشتری از زندگی داشته و شادکام‌تر هستند (بریف و همکاران^۳، ۱۹۹۳). علاوه بر این، حمایت اجتماعی به‌مثابه نیروی مانع از ناامیدی و احساس ضعف افراد شده و دانش جدیدی از راهبردهای مقابله و راه‌حل‌ها فراهم می‌آورد که در بهبود تجارب مثبت و رضایت‌بخش در زندگی موثر می‌باشند (مرادی و همکاران، ۱۳۹۳). یالسین^۴ (۲۰۱۱) نیز نشان داده که حمایت اجتماعی بهزیستی و رضایت از زندگی را پیش‌بینی می‌کند و با تجارب استرس‌زا و منفی رابطه عکس دارد. نصیری و لیک‌نبی و عبدالملکی (۱۳۹۵) دریافتند که حمایت اجتماعی ادراک شده با کاهش استرس تجربه شده اثر مثبتی در کیفیت زندگی زنان سرپرست خانوار دارد. بنابراین به‌نظر می‌رسد حمایت اجتماعی و ادراک از سطح آن، به‌ویژه در شرایط استرس‌زا بر توان افراد برای مقابله سالم با مسایل زندگی می‌افزاید. به‌نحوی که بهزیستی آنان به میزان کمتری از آثار منفی شرایط فشارزا متأثر شود (عزتی و همکاران، ۱۳۹۲). به این ترتیب با تجربه بهزیستی، تجارب رضایت‌بخش و در نتیجه رضایت از زندگی تجربه می‌شود.

اما مسیر رابطه بین دو متغیر اشتغال و رضایت از زندگی معنادار نشد که این نتیجه با یافته‌های تانگ و همکاران^۵ (۲۰۱۸) و شرودر^۶ (۲۰۲۰) همخوانی دارد که نشان دادند برخلاف گروه کلی و گروه مردان، اشتغال در پیش‌بینی رضایت از زندگی زنان نقش معناداری ندارد. در تحلیل

۱. Han et al

۲. Kong et al

۳. Brief et al

۴. Yalcin

۵. Tang et al

۶. Schröder

دقیق‌تر و بررسی بیشتر بر حسب ویژگی‌های شغلی مانند درآمد نیز رابطه معناداری با رضایت از زندگی زنان به دست نیامد. این پژوهشگران نتیجه گرفتند که زنان در مقایسه با مردان، همچنان در استخدام شدن و اشتغال در حرفه‌های متناسب با تحصیلات و توانمندی‌های خود در فشار هستند. در نتیجه شکاف جنسیتی موجود می‌تواند عدم معناداری مشارکت در نیروی کاری در رضایت از زندگی زنان را توجیه کند. به نظر آنها به دلایل مذکور زنان شاغل نمی‌توانند از اشتغال لذت ببرند و رضایت از زندگی را تجربه کنند. نتیجه تحقیق توده رنجبر و عراقی (۱۳۹۷) در یک نمونه ایرانی نیز نشان داد که اشتغال زنان باعث تغییر در ساختار خانواده، و ایجاد تعارض بیشتر و شادی کمتر در زندگی شده و در نقش‌های جنسیتی نیز ابهام ایجاد نموده است. به‌طور کلی، اشتغال زنان علی‌رغم پیامدهای مثبتی مانند استقلال مالی، بهبود اقتصاد خانواده، عزت نفس و خودارزشمندی، به دلیل وجود وظایف مرتبط با نقش مادری و همسری فشار مضاعفی را برای زنان به بار می‌آورد (آیکان و اسکین^۱، ۲۰۰۵) و موجب تجربه تعارض کار/خانواده و در نهایت احساس بیگانگی از کار و تجربه احساس انزوا، ناکامی و بیزاری از خود می‌شود (شهریاری و نبوی، ۱۳۹۳). در همین راستا چن و همکاران^۲ (۲۰۱۴) نیز در بررسی عوامل موثر بر مشارکت زنان در کار یا منبع نیروی انسانی زنان در مناطق شهری و خارج از شهر دریافتند که برای مناطق دور از شهر عوامل خانوادگی توانسته بر میزان مشارکت اثری منفی داشته باشد. از سویی، عوامل فرهنگی-اجتماعی و نگرش‌های جنسیتی مانع پیشرفت زنان به مراتب بالای شغلی و به اصطلاح موجب بروز پدیده اجتماعی سقف شیشه‌ای می‌شود. این مسئله موجب افزایش نگرش جامعه‌پذیری ناتوانی و خودناتوان انگاری زنان و در نتیجه کاهش توانمندی زنان در سازمان (عطف و همکاران، ۱۳۹۶) و کاهش رضایت از زندگی (بیات ریزی و همکاران، ۱۳۹۹) می‌گردد. هرچند، اشتغال می‌تواند آثار مثبتی در زندگی و ویژگی‌های فردی زنان داشته باشد. اما احساس نارضایتی از وضع موجود و ادراک مسئله سقف شیشه‌ای و فقدان فرصت کسب مراتب بالاتر سازمانی به علت قدرت‌گرایی فرهنگی حاکم (شفی و همکاران، ۱۳۹۹) مانع از تجربه احساس

1. Aycan & Eskin

2. Chen et al

رضایت و خشنودی از حوزه کار که عاملی موثر در تجربه رضایت از زندگی است (ترکمن و فتحی، ۱۳۹۵) می‌شود. داسگوپتا و همکاران^۱ (۲۰۱۵) نیز در پژوهش خود درباره نیروی کارگر نشان دادند که حدود ۹۱ درصد از تفاوت در درآمد زنان و مردان غیرقابل توجیه است. دلیل این تفاوت دستمزد علی‌رغم موقعیت‌های اجتماعی-اقتصادی یکسان، به تبعیض و کلیشه‌ها و باورهای قالبی جنسیتی برمی‌گردد. در پایان این پژوهشگران عنوان نمودند که عنایت به چند نکته می‌تواند در رفع این نابرابری موثر بیفتد. از آن جمله می‌توان به تدارک تمهیداتی جهت بهبود دسترسی برابر به استخدامی برای زنان و مردان؛ فراهم ساختن محیطی توانمندساز برای کارکنانی که مسئولیت‌های خانوادگی دارند؛ ارتقای امنیت اجتماعی به‌ویژه برای زنانی که از مناطق دور از شهر سر کار می‌روند؛ و طراحی یک برنامه مناسب و صحیح برای اصول و برنامه بازنشستگی اشاره کرد. قاضی‌نژاد و سنگری سلیمانی (۱۳۹۵) نیز نشان دادند که صرف اشتغال نمی‌تواند بهزیستی، سلامت و رضایت زنان را فراهم کند. بلکه نوع شغل، کیفیت و مطلوبیت شرایط شغلی، توانمندی‌های اجتماعی و روانی حاصل از اشتغال نتایج مثبتی دارد. به‌طوری‌که زنان شاغل برخوردار از استقلال مالی، روابط اجتماعی قوی و حمایت اجتماعی بالا، سلامت اجتماعی بیشتری دارند. به این ترتیب می‌توان گفت علی‌رغم این‌که اشتغال یکی از حوزه‌های زندگی است و می‌تواند نتایج مثبتی مانند سلامت اجتماعی داشته باشد و بر رضایت از زندگی اثرگذار باشد، با تأثیر پذیرفتن از عوامل اجتماعی و فرهنگی و باورهای رایج، نتوانست اثر معناداری را بر رضایت از زندگی آشکار کند. احتمالاً به این علت که زنان از ابعاد یا مؤلفه‌های شغلی خود احساس رضایت کافی ندارند. زیرا ماهیت و موقعیت شغلی و میزان درآمد زنان متأهل شاغل بر سطح رضایت از زندگی آنها موثر است (چوی و لیم^۲، ۲۰۲۰) که در پژوهش حاضر حالت

^۱. Dasgupta et al

^۲. Choi & Lim

کلی اشتغال مدنظر قرار گرفت. با این حال یک عامل مهم در نتایج متناقض رابطه رضایت از زندگی زنان و اشتغال، تأثیر بافت فرهنگی و نگرش‌های حاکم بر جامعه می‌باشد.

نقش تعدیل‌گری اشتغال در مسیر رضایت زناشویی به رضایت از زندگی معنادار نیست. آنچه در این رابطه خودنمایی می‌کند دیدگاه همسران نسبت به اشتغال زنان است که حائز اهمیت می‌باشد. به عنوان مثال در پژوهشی نشان داده شد که زنان دیدگاه مثبت‌تری به اشتغال زنان داشته و مهم‌ترین آثار آن را استقلال مالی و بهبود سلامت روانی زنان عنوان کرده‌اند. اما مردان به این مورد اشاره‌ای نکرده و به جای آن امکان بروز اختلافات خانوادگی و زناشویی را مطرح کرده‌اند (رفعت‌جاه و خیرخواه، ۱۳۹۲)، به علاوه، این نوع دیدگاه مردان نشان داد که به‌طور کلی زنان بخش شرقی جهان معنای خاصی برای ازدواج قائلند و تأکید زیادی بر روابط زناشویی دارند. بنابراین رضایت زناشویی نقشی اساسی در زندگی این زنان دارد (بیلال و رسول، ۲۰۲۰ و ایوب و اقبال، ۲۰۱۱). به‌ویژه در بافت فرهنگی ایران که مبتنی بر دین اسلام است، زنان دیدگاهی با جهت‌گیری مذهبی و دینی نسبت به اشتغال زنان به‌ویژه در بیرون از خانه و خانه اتخاذ می‌کنند (کریمی، ۱۳۹۵). در مجموع می‌توان گفت رضایت زناشویی به‌عنوان جزئی اجتناب‌ناپذیر از کیفیت زندگی زنان به‌خصوص در جوامع شرقی و ایران که بافتی مبتنی بر دین اسلام دارد، نقشی انکارناپذیری در رضایت از زندگی آنان ایفا می‌کند و احتمال دارد اشتغال یا عدم اشتغال زنان، اثر معناداری بر رابطه رضایت زناشویی و رضایت از زندگی نشان ندهد. به‌طوری که دهشیری و موسوی (۱۳۹۳) توضیح داده‌اند اهمیت روابط زوجین و رضایت زناشویی برای زنان در این رفتار و واکنش زنان منعکس می‌شود که در تعارضات زناشویی احساس تنش بیشتری می‌کنند، با بهره از مکانیسم‌های دفاعی بیشتر سعی در حل تعارض دارند، و در پی راه حلی برای حفظ زندگی زناشویی خود یا بهبود و ارتقای آن مراجعات بیشتری به مراکز مشاوره دارند. از سوی دیگر چنان که پیش‌تر بیان شد، فشار روانی حاصل از تعارض نقش‌های خانوادگی و شغلی و علاوه بر آن باورهای کلیشه‌ای جنسیتی و معضل سقف شیشه‌ای با توقف حرکت رو به رشد زنان، باورهای ناتوانمندی زنان در اجرای نقش‌های حرفه‌ای به‌ویژه مراتب بالاتر را تحکیم

می‌کند. این در حالی است که منابع شخصی و یا در کل خودباوری‌های^۱ افراد بر ادراک فردی از توانایی کنترل و مشارکت موفقیت‌آمیز در رویدادهای محیط از جمله شغل فرد اثرگذار می‌باشند (هاب‌فول و همکاران^۲، ۲۰۰۳). بر این اساس، تحکیم این باورهای ناتوانمندی به عقب‌نشینی زنان از مراتب بالاتر شغلی و کاهش درگیری در کار منجر می‌شود و بر رضایت از زندگی زنان نیز اثر می‌گذارد (بیات‌ریزی و همکاران، ۱۳۹۹). لازم به ذکر است که ماهیت شغلی نیز می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر تجربه رضایت زناشویی (زنجانی و باقیات اصفهانی، ۱۳۹۲) و در نتیجه رابطه بین رضایت زناشویی و رضایت از زندگی داشته باشد.

نقش تعدیل‌گری اشتغال در رابطه حمایت اجتماعی ادراک شده از جانب همسر و رضایت از زندگی نیز معنادار نشد. به‌طور کلی مطابق پژوهش رستگار خالد (۱۳۸۳) شرایط فرهنگی و اجتماعی جامعه ایران طوری است که سطح تعارض کار/خانواده برای زنان بیشتر است. در این بین، نقش حمایت‌های اجتماعی از جانب خانواده و همسر در مقایسه با حمایت اجتماعی از جانب سازمان در کاهش فشارهای روانی حاصل از کار پررنگ‌تر بوده (رستگارخالد، ۱۳۸۳) و اثر مثبت و مستقیمی بر رضایت از زندگی زنان دارد (زنجانی و باقیات اصفهانی، ۱۳۹۲). بنابر نتایج پژوهش پورمیرغفاری و همکاران (۱۴۰۰) حمایت اجتماعی تاب‌آوری شغلی شاغلان را افزایش می‌دهد. به‌نظر این پژوهشگران حمایت اجتماعی به‌مثابه قوی‌ترین نیروی مقابله‌ای در مواجهه موفقیت‌آمیز فرد با شرایط تنش‌زا است و تحمل مشکلات را تسهیل می‌کند. این امر برای زنان شاغل که با مشکلات عدیده‌ای که پیش‌تر اشاره شد درگیر هستند، اهمیت بیشتری می‌یابد. همان‌گونه که پیش‌تر عنوان شد، بروز معضل سقف شیشه‌ای موجب اتخاذ دیدگاه‌های مختلفی نسبت به اشتغال زنان شده و بر درک و ذهنیت زنان از سطح حمایت اجتماعی دریافت شده تأثیر می‌گذارد. به‌عنوان مثال؛ رفعت‌جاه و خیرخواه (۱۳۹۲) نشان دادند درحالی که مردان در

^۱. Self-Beliefs

^۲. Hobfoll et al

رابطه با اشتغال زنان به خصوص در پست‌های مدیریتی از مشکلات فرهنگی و نامناسب بودن ساعات کار گله‌مند بودند، زنان به موانع و مشکلات سازمانی و خانوادگی و به عبارتی عدم حمایت از جانب آنها اشاره داشتند. این یافته نشان می‌دهد که زنان نه تنها از حمایت کافی مردان و سازمان در پست‌های مدیریتی بهره‌مند نبوده‌اند. بلکه با موانعی از جانب آنان نیز مواجه شده‌اند و این موجب شده که زنان سطح پایینی از حمایت اجتماعی و خانوادگی را درک کنند. از آنجا که میزان حمایت دریافت شده ادراکی متضمن نوعی منفعت پایدار و مطمئن برای افراد است و بیشتر از حمایت اجتماعی دریافت شده در بهزیستی فرد موثر است (هلگسون و کوهن^۱، ۲۰۰۴) می‌توان انتظار داشت که حمایت اجتماعی ادراکی در سطح پایین با رضایت پایین مرتبط باشد و یا رابطه‌ای نشان ندهد. بنابراین احتمالاً عوامل فرهنگی اجتماعی بر یافته پژوهش حاضر تأثیرگذار بوده‌اند.

اثر مثبت وضعیت اجتماعی-اقتصادی ادراک شده بر رضایت از زندگی معنادار بود که با نتیجه پژوهش یان و همکاران^۲ (۲۰۲۰) همسو می‌باشد. نتایج تحقیق لنج و همکاران^۳ (۲۰۲۰) نیز نشان داد با افزایش سطح وضعیت اجتماعی ذهنی، رضایت مالی مردم (از جمله درآمد خانواده، وضعیت مسکن، کار و وضعیت اقتصادی) و رضایت بین فردی (شامل رضایت فردی از خانواده، محله، دوستان، همکاران، همسر و سایر روابط) بالاتر خواهد بود. رحمانی و همکاران (۱۳۹۰) نیز نشان داده‌اند که وضعیت اجتماعی-اقتصادی زنان با استرس ادراک شده و افسردگی همبسته است. به طوری که سطح بالای وضعیت اجتماعی-اقتصادی با سطح پایین استرس ادراک شده و افسردگی رابطه دارد. پس می‌توان گفت که سطح بالایی از وضعیت اجتماعی-اقتصادی ادراک شده با افزایش سطح رضایت از زندگی در زنان متأهل مرتبط است. بنابراین، وقتی افراد موقعیت خود را با دیگران مقایسه می‌کنند و خود را در وضعیت بالاتری قرار می‌دهند، خوش‌بینی و امیدواری را تجربه می‌کنند. این امر می‌تواند رضایت از شغل و درآمد را افزایش دهد و متعاقباً

^۱ Helgeson & Cohen

^۲ Yan et al

^۳ Leng et al

منجر به افزایش رضایت از زندگی شود. به عبارت دیگر اگر ارزیابی فردی از شرایط زندگی مثبت باشد، این امر می‌تواند بسیاری از رفتارها و نگرش‌های وی نسبت به وضعیت و شرایط اجتماعی خود را تحت تأثیر قرار دهد.

از طرف دیگر، نقش تعدیل‌گری وضعیت اجتماعی-اقتصادی ادراک شده زنان در اثر رضایت زناشویی بر رضایت از زندگی غیرمعنادار است. پژوهشی که این متغیرها را در کنار هم و به صورت مسیر تعدیل‌گری بررسی کرده باشد، یافت نشد. با این حال در حالت کلی پژوهش رابطه مستقیم موقعیت اجتماعی-اقتصادی را با رضایت زناشویی نشان داده است (بنی فاطمه و طاهری تیمورلویی، ۱۳۸۸). درونه و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهش خود در نمونه زنان ایرانی دریافتند که سن زوجین، مدت ازدواج، تحصیلات زوجین، شاخص دارایی و درآمد مستقل زنان با رضایت جنسی ارتباط معنی‌داری دارد. همچنین تحصیلات مردان، شاخص دارایی و درآمد مستقل با رضایت زناشویی زنان ارتباط دارد. در این بین شاخص دارایی، قوی‌ترین ارتباط را با رضایت جنسی و زناشویی زنان داشت. به باور آذرکیش و همکاران (۱۳۹۶) زنان دارای درآمد، رفاه بالاتر و خودکارآمدی بیشتری دارند و این امر موجب رضایت جنسی بالاتر می‌شود و کسب درآمد موجب استقلال مالی، آزادی و احساس مفید بودن می‌شود که پیامد آن، رضایت از زندگی است. بنابراین درحالت کلی موقعیت اجتماعی-اقتصادی می‌تواند به واسطه ایجاد رضایت زناشویی منجر به تجربه رضایت از زندگی شود. همچنین امیرعلی اکبری و همکاران (۱۳۹۴) نشان داده‌اند که وضعیت اجتماعی-اقتصادی با استرس ادراک شده و افسردگی در زنان در سنین باروری مراجعه‌کننده به مراکز بهداشتی مشهد همبسته است. به طوری که سطح بالای وضعیت اجتماعی-اقتصادی با سطح پایین استرس ادراک شده و افسردگی رابطه دارد. همچنین، وضعیت اجتماعی-اقتصادی به واسطه تأثیر بر حمایت اجتماعی و استرس درک شده با افسردگی رابطه منفی نشان داد. به این معنا که با بهبود وضعیت اجتماعی-اقتصادی و در نتیجه بهبود حمایت اجتماعی از فشار روانی کاسته شده و احتمال افسردگی و افت بهزیستی کاهش می‌یابد. بنابراین

می‌توان این‌گونه نتیجه‌گیری کرد که وضعیت اجتماعی-اقتصادی ادراک شده، به‌عنوان یک عامل آسیب‌پذیری مهم عمل می‌کند و می‌تواند زوجین را حتی در سطوح بالاتری از استرس قرار دهد. زیرا افرادی که ارزیابی منفی از طبقه اقتصادی و اجتماعی خود دارند فشار روانی بیشتری را تجربه می‌کنند. اما در مقابل کسانی که ارزیابی مثبتی از زندگی خویش داشته باشند خود را در شرایط بهتری می‌بینند و استرس کمتری را در زندگی تجربه می‌کنند. به‌عبارت دیگر، وضعیت اجتماعی-اقتصادی ادراک شده الگوهای متفاوتی را در سطوح شناختی، احساسی و رفتاری تعیین می‌کند. چنین تفاوت‌هایی می‌تواند در رضایت زناشویی افراد و درک میزان حمایت اجتماعی دریافت شده از همسر تأثیر داشته باشد. وضعیت اجتماعی-اقتصادی ادراک شده به درک فرد از جایگاه سلسله مراتبی وی در جامعه اشاره دارد، و متأثر از ارزش‌های اجتماعی است و با توجه به این که ذهنیت افراد در رابطه با موقعیت و جایگاه خود در جامعه در حال تغییر است؛ وضعیت اجتماعی-اقتصادی ادراک شده نمی‌تواند تأثیرات پایداری را روی رضایت زناشویی و رضایت از زندگی افراد داشته باشد. با این حال احتمالاً تفاوت در نمونه پژوهشی حاضر و پژوهش‌های مذکور موجب شده این اثر وضعیت اجتماعی-اقتصادی در مدل آشکار نشود. همچنین آنچه در این پژوهش‌ها مورد بررسی قرار گرفته، موقعیت اجتماعی-اقتصادی واقعی فرد است که متفاوت از آن نوع موقعیت اجتماعی-اقتصادی است که زنان خود را در آن رتبه و موقعیت قرار می‌دهند.

نقش تعدیل‌گری وضعیت اجتماعی-اقتصادی ادراک شده زنان در اثر حمایت اجتماعی ادراک شده از همسر بر رضایت از زندگی معنادار است. این یافته با نتیجه هان و همکاران (۲۰۲۱) همسو می‌باشد. به‌نظر می‌رسد بافت فرهنگی ایران و دیدگاه مردان نسبت به جایگاه زن و مرد در خانواده و موقعیت اجتماعی-اقتصادی ادراک شده زنان بر یافته پژوهشی حاضر اثرگذار بوده است. به‌عنوان مثال، در رابطه با اشتغال زنان می‌توان گفت که اشتغال و به‌ویژه مناصب شغلی بالاتر و مشاغل با درآمد بیشتر علاوه بر وظایف شغلی و فشار روانی امکانات اقتصادی و منزلت اجتماعی بیشتری را برای کارکنان فراهم می‌کنند و شرایط شغلی مختلف، تجارب مختلفی برای کارکنان به بار آورده و نگرش و موقعیت اقتصادی - اجتماعی ادراک شده آنان را شکل می‌دهند

(جواهری و همکاران، ۱۳۸۹). در این بین، عوامل مختلف فرهنگی و اجتماعی که موجب سمت‌گیری دیدگاهی سنتی نسبت به جایگاه زنان و مردان در خانواده می‌گردد، موجب می‌شود مردانی که زنان آنان به لحاظ اقتصادی و موقعیت اجتماعی در سطح بالا یا برابر با آنها باشند، و یا زنان موقعیت اجتماعی-اقتصادی خود را بدین شکل ارزیابی کرده باشند، احساس کنند زنان رقیب آنها شده‌اند و جایگاه تعیین‌کننده خود در موقعیت اجتماعی خانواده و به‌عنوان منبع تأمین امنیت و رفاه خانواده را از دست داده‌اند. در نتیجه، احساس ناخشنودی، ناهماهنگی و ناسازگاری در روابط زوجین و در خانواده ایجاد می‌شود (سبحانی و شادمهر، ۱۳۹۳). همه این موارد می‌تواند رضایت زناشویی و رضایت از زندگی را نیز متاثر کند. در این بین در صورت برخورداری زنان از حمایت اجتماعی از جانب همسر موانع و مشکلات و احساسات منفی مذکور کم‌رنگ‌تر شده، رضایت زناشویی آسیب ندیده و اثر مثبت آن بر رضایت از زندگی زنان افزایش می‌یابد. اما در صورت عدم حمایت اجتماعی ادراک شده از جانب همسر، زنان با موقعیت اجتماعی-اقتصادی بالا فشار روانی بیشتری تجربه می‌کنند که بر رضایت زناشویی، رضایت از زندگی و رابطه بین این دو متغیر اثر منفی می‌گذارد. در این میان می‌توان به پژوهش امیرعلی اکبری و همکاران (۱۳۹۴) نیز اشاره کرد که نشان داد سطح بالای وضعیت اجتماعی-اقتصادی زنان با کاهش احتمال افسردگی آنان رابطه دارد. همچنین وضعیت اجتماعی-اقتصادی به‌واسطه حمایت اجتماعی و استرس درک‌شده، با افسردگی رابطه منفی نشان داد. به این شکل که با بهبود وضعیت اجتماعی-اقتصادی و در نتیجه بهبود حمایت اجتماعی از فشار روانی کاسته شده و احتمال افسردگی و افت بهزیستی کاهش می‌یابد. از آنجا که بهزیستی روان‌شناختی با رضایت از زندگی رابطه مثبت دارد (محمدی، ۱۳۹۳) می‌توان گفت این فرایند در نهایت منجر به تجربه رضایت زندگی می‌شود. در مجموع، مدل روابط ساختاری پیشنهادی برازش مطلوبی را نشان داد. به این معنا که متغیرهای مدل به‌طور کلی در کنار هم و در یک مدل تعدیل‌گر توانستند رضایت از زندگی زنان متأهل ایرانی را تبیین و پیش‌بینی کنند و بر آن اثر داشته باشند. با مقایسه مقدار اثر، نقش رضایت

زناشویی اهمیت بیشتری می‌یابد. به این معنا که رضایت زناشویی برای زنان متأهل ایرانی بخش قابل توجهی از حد رضایت و خشنودی کلی آنان از زندگی را شکل می‌دهد. چنان‌که پیش از این بیان شد نظریه پایین-بالای بهزیستی ذهنی یا رضایت از زندگی (داینر و همکاران، ۱۹۹۹) معتقد است رضایت از زندگی متأثر از رضایت از حوزه‌های ارجح برای افراد است. بنابراین رضایت از حوزه زناشویی به‌عنوان اولویت اول در بین سایر حوزه‌های زندگی زنان اثر قابل توجهی بر رضایت از زندگی آنان خواهد داشت.

نتایج این تحقیق علاوه بر افزایش دانش ما در مورد عوامل مؤثر بر رضایت از زندگی به لحاظ کاربردی می‌تواند در امر بهبود روابط بین زوجین و داشتن درک درست از زندگی، مورد استفاده مشاوران و روان‌شناسان خانواده قرار بگیرد. از این رو پیشنهاد می‌شود در مورد اهمیت رضایت زناشویی و رضایت از زندگی آموزش‌هایی در زمان ازدواج و بعد از آن توسط پزشکان خانواده و مشاوران ازدواج برای زنان متأهل صورت گیرد.

از محدودیت‌های تحقیق نیز استفاده از پرسشنامه برای آگاهی از رضایت از زندگی زنان متأهل بود که اگر در تحقیقات آینده بتوان از مصاحبه استفاده نمود شاید نتایج متفاوتی به‌دست آید. همچنین تعمیم نتایج به همه افراد باید با احتیاط انجام شود. زیرا این تحقیق فقط بر روی زنان متأهل انجام شده است.

به تحقیقات آتی نیز پیشنهاد می‌شود به بررسی مجزای نوع شغل در کنار متغیرهای پژوهش حاضر در منطقه جغرافیایی متفاوتی اقدام نمایند.

منابع

- آذرکیش، مریم، نادری، فرح، عسکری، پرویز و حیدری، علیرضا. (۱۳۹۶). اثربخشی آموزش جنسی بر بخشایشگری رنجش خاص زناشویی و پایداری ازدواج زنان متأهل شهر آبادان. *سلامت جامعه*، ۱۱(۴)، ۲۹-۲۰.
- احمدی، امیدعلی و سوخته نژاد، کتابون. (۱۳۹۴). بررسی کیفیت زندگی بین زنان شاغل و زنان خانه دار در شهر شوشتر. *دومین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی، تهران*.
- امیرعلی اکبری، صدیقه، وامقی، روشنگر، ساجدی، فیروزه، سجادی، حمیرا، علوی مجد، حمید و حاجی قاسمعلی، سهیلا. (۱۳۹۴). ارتباط وضعیت اقتصادی-اجتماعی، استرس درک شده، حمایت اجتماعی و خشونت خانگی با افسردگی زنان در سنین باروری: به کارگیری مدل تحلیل مسیر. *آموزش بهداشت و ارتقای سلامت ایران*، ۳(۴)، ۴۰۱-۳۹۱.
- ایمانی، مهدی، کاظمی رضایی، علی، پیرزاده، حجت‌الله، ولیخانی، احمد و کاظمی رضایی، ولی. (۱۳۹۴). نقش واسطه‌ای خودکارآمدی و خوش‌بینی در رابطه میان رضایت زناشویی و رضایت از زندگی زنان آموزگار شهر نهاوند. *مشاوره و روان درمانی خانواده*، ۵(۳)، ۷۹-۵۰.
- بشارت، محمدعلی. (۱۳۹۸). مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی ادراک شده: پرسشنامه، روش اجرا و نمره‌گذاری. *روانشناسی تحولی: روانشناسان ایرانی*، ۱۵(۴۰)، ۴۴۹-۴۴۷.
- بنی فاطمه، حسین و طاهری تیمورلویی، طاهره. (۱۳۸۸). تعیین عوامل اجتماعی-فرهنگی مرتبط با میزان رضایت از زندگی زناشویی در میان زنان متأهل شهر آذرشهر. *مطالعات جامعه‌شناسی*، ۱(۲)، ۳۰-۷.
- بیات‌ریزی، مهتاب، سلیمی، حسین، فرح بخش، کیومرث و فرخی، نورعلی. (۱۳۹۹). بررسی تأثیر آموزش برنامه مداخلاتی مثبت‌گرا بر رضایت از زندگی در زنان شاغل. *پژوهش پرستاری*، ۱۵(۳)، ۸۵-۷۷.

پورمیرغفاری، زینب السادات،، زارع بهرام آبادی، مهدی و باقری، فریبرز. (۱۴۰۰). بررسی نقش واسطه‌ای حمایت اجتماعی در رابطه بین سرمایه روانشناختی با تاب آوری شغلی شاغلان. *روانشناسی اجتماعی*، ۹(۶۰)، ۲۱-۳۰.

توده‌رنجبر، محسن و عراقی، فاطمه. (۱۳۹۷). بررسی رابطه رضایت‌مندی از زندگی زناشویی بین زنان شاغل و خانه‌دار و همسران آنها. *مجله دستاوردهای نوین در مطالعات علوم انسانی*، ۱(۶)، ۲۳-۴۰.

ترکمن، سولماز و فتحی، سروش. (۱۳۹۵). تحلیل اثرهای اشتغال زنان بر کیفیت زندگی آنان (مطالعه موردی زنان شاغل در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری. *پژوهشی زن و جامعه*، ۷(۴)، ۱۳-۲۶.

جواهری، فاطمه،، سراج‌زاده، سید حسین و رحمانی، ریتا. (۱۳۸۹). تحلیل اثرات اشتغال زنان بر کیفیت زندگی آنان (مطالعه موردی: زنان شاغل در وزارت جهاد کشاورزی). *زن در توسعه و سیاست (پژوهش زنان)*، ۸(۲)، ۱۶۲-۱۴۳.

حیدری، مرضیه. (۱۳۹۶). بررسی روابط چندگانه میان رضایت از زندگی، رضایت زناشویی و رضایت جنسی با بهبود کیفیت زندگی زناشویی زنان متأهل شهرستان آباءه. *پژوهشی زن و جامعه*، ۸(۳۲)، ۲۰۵-۲۲۸.

حیدری، آرمان و دهقانی، حمیده. (۱۳۹۵). واکاوی کیفی پیامدهای اشتغال زنان متأهل و بسترهای تعدیل‌کننده آن (مورد مطالعه معلمان آموزش و پرورش شهر دلوار). *جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی*، ۳(۸)، ۷۳-۹۵.

درونه، طیبه،، ازگلی، گیتی،، شیخان، زهره و نصیری، ملیحه. (۱۳۹۶). بررسی ارتباط عوامل اقتصادی و جمعیت‌شناختی با رضایت جنسی و زناشویی در یک نمونه از زنان ایرانی در سال‌های ۹۵-۱۳۹۴. *مجله دانشکده پزشکی اصفهان*، ۳۵(۴۱۸)، ۵۶-۵۰.

دهشیری، غلامرضا و موسوی، سید فاطمه. (۱۳۹۳). نقش تعدیل‌کننده‌ی جنس در مقایسه‌ی شادکامی و رضایت از زندگی (بهبیستی ذهنی) متأهلین دارای/ بدون رضایت زناشویی. *رویش روان‌شناسی*، ۳(۷)، ۱۹-۳۰.

- رفعت جاه، مریم و خیرخواه، فاطمه. (۱۳۹۲). مسائل و چالش‌های اشتغال زنان در ایران از دیدگاه شاغلان مدیریتی. *مطالعات توسعه اجتماعی-فرهنگی*، ۱(۲)، ۱۵۶-۱۳۰.
- رستگارخالد، امیر. (۱۳۸۳). رابطه کار/خانواده: تفاوت‌های جنسیتی در برخورداری از حمایت اجتماعی. *پژوهش زنان*، ۲(۲)، ۷۵-۵۵.
- رحمانی، فرناز، سید فاطمی، نعیمه، اسدالهی، ملیحه و سیدرسولی، الهه. (۱۳۹۰). عوامل مستعدکننده افسردگی پس از زایمان. *پرستاری ایران*، ۲۴(۷۲)، ۸۷-۷۸.
- زنجانی، حبیب‌الله و باقیات‌اصفهانی، زینب. (۱۳۹۲). بررسی تأثیر اشتغال و زندگی خانوادگی بر میزان رضایتمندی زنان معلم از زندگی (مطالعه موردی معلمان شاغل آموزش و پرورش ناحیه یک کرج). *مطالعات علوم اجتماعی ایران*، ۱۰(۴)، ۳۱-۱۳.
- زکی، محمدعلی. (۱۳۹۸). تبیین جامعه‌شناختی رضایت از زندگی زنان: بررسی مؤلفه‌ها، الگوهای اجتماعی و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن (مورد: مقایسه زنان شاغل و خانه‌دار ۰۲-۹۴ ساله شهر اصفهان). *مطالعات کاربردی در علوم اجتماعی و جامعه‌شناسی*، ۲(۸)، ۲۰-۱.
- سبحانی، زهره و شادمهر، محدثه. (۱۳۹۳). اثر اشتغال زنان بر روابط و ساختار خانوادگی. *دومین کنفرانس ملی جامعه‌شناسی و علوم اجتماعی، تهران*.
- شفی، آرزو، اعتباریان، اکبر و ابراهیم‌زاده دستجردی، رضا. (۱۳۹۹). الگوی تفسیری پیامدهای سقف شیشه‌ای برای زنان با تأکید بر لایه‌های هژمونی پذیرش قدرت. *مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان*، ۱۸(۴)، ۱۳۶-۶۹.
- شهریاری، مرضیه و نبوی، سید عبدالحسین. (۱۳۹۳). علل و پیامد تعارض کار خانواده و بررسی بیگانگی از کار به عنوان یکی از پیامدهای آن. *پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی*، ۳(۱)، ۵۹-۴۵.
- عرب علیدوستی، علیرضا، نخعی، نوذر و خانجانی، نرگس. (۱۳۹۴). پایایی و روایی پرسشنامه‌های رضایت زناشویی کانزاس و اینریچ کوتاه شده به زبان فارسی. *بهداشت و توسعه*، ۴(۲)، ۱۶۷-۱۵۸.

عزتی، عادلہ، نوری، ربابه و حسنی، جعفر. (۱۳۹۲). الگوی روابط ساختاری حمایت اجتماعی، راهبردهای مقابله‌ای و برجسب اجتماعی با علائم افسردگی در زنان نابارور استان تهران در سال ۱۳۸۹. *مجله زنان، مامایی و نازایی ایران*، ۱۶(۴۵)، ۲۸-۲۰.

عطف، زهرا، قاسمی همدانی، ایمان و حاج علیان، مهناز. (۱۳۹۶). تأثیر سقف شیشه‌ای بر عدم بکارگیری مدیران زن در سازمان‌های دولتی استان مازندران. *رسالت مدیریت دولتی*، ۸(۲۷)، ۸۱-۹۲.

فرجی پاک، مهدی، خجسته مهر، رضا و امیدیان، مرتضی. (۱۳۹۹). مقایسه رضایت زناشویی زنان شاغل و غیرشاغل: یک مطالعه فراتحلیل. *مطالعات اجتماعی روانشناختی زنان*، ۱۸(۱)، ۲۰۱-۲۴۸.

قاضی نژاد، مریم و سنگری سلیمانی، هاجر. (۱۳۹۵). رابطه شغل و سلامت اجتماعی زنان. *زن در توسعه و سیاست*، ۱۴(۳)، ۲۷۳-۲۸۸.

کرمی، فیروزه. (۱۳۹۴). ابعاد مسولیت فرهنگی دولت اسلامی در مدیریت حوزه اشتغال زنان. *مجله مدیریت فرهنگی*، ۹(۳۰)، ۱۵-۳۱.

لیث، حکیمه و تمنائی‌فر، محمدرضا. (۱۳۹۸). بررسی مقایسه‌ای سلامت روان و رضایت از زندگی زنان شاغل و غیرشاغل. *مجله اصول بهداشت روانی*، انتشار آنلاین ۱۶ آبان ۱۳۹۸. محمدی، صفیه. (۱۳۹۳). رابطه بهزیستی روانشناختی، رضایت زناشویی و کیفیت زندگی با رضایت از زندگی در دانشجویان متأهل دانشگاه علوم و تحقیقات خوزستان. *کنفرانس بین‌المللی علوم رفتاری و مطالعات اجتماعی*، تهران.

مرادی، مرتضی، شیخ‌الاسلامی، راضیه، احمدزاده، مزده و چراغی، اعظم. (۱۳۹۷). حمایت اجتماعی، نیازهای اساسی روان‌شناختی و بهزیستی روان‌شناختی: واریسی یک مدل علی در زنان شاغل. *روان‌شناسی تحولی: روان‌شناسان ایرانی*، ۱۰(۳۹)، ۲۹۷-۳۰۹.

میرزایی، حسین، آقایاری هیر، توکل و کاتبی، مهناز. (۱۳۹۳). بررسی کیفیت زندگی زنان متأهل در چارچوب نهاد خانواده. *جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی*، ۱(۳)، ۷۱-۹۳.

نصیری ولیک بنی، فخرالسادات و عبدالملکی، شوبو. (۱۳۹۵). تبیین ارتباط حمایت اجتماعی ادراک شده با کیفیت زندگی با نقش میانجی استرس ادراک شده در زنان سرپرست خانوار شهر سنندج. *جامعه‌شناسی کاربردی*، ۴(۲۷)، ۹۹-۱۱۶.

- Ahmadi, O. A. & Sokhteh Nejad, K. (2015). Investigating of the life quality of weman with and without Job in Shooshtar. *Second National Conference of Constant Development in Educational Science and Psychology, Social and Cultural Studies*, Tehran. (In Persian)
- Amir Aliakbari, S., Vameghi, R., Sajedi, F., Sajjadi, H., Alavi Majd, H. & Hajighasemi, S. (2016). Relationship between socio-economic status, perceived stress, social support and domestic violence with women's depression in reproductive age using path analysis (relationship between domestic violence with women's depression). *Journal of Health Education and Health Promotion*, 3(4), 391-401. (In Persian)
- Arab Alidusti, A., Nakhaee, N. & Khanjani, N. (2015). Reliability and validity of the persion versions of the Enrich marital satisfaction (breief version) and Kansas marital satisfaction scales. *Health and Development Journal*, 4(2), 158-167. (In Persian)
- Ataf, Z., Ghasemi Hamedani, I. & Haj Alian, M. (2017). The effect of glass ceiling on the non-use of female executives in governmental organizations in Mazandaran province. *Public Policy In Administration*, 8(27), 81-92. (In Persian)
- Aycan, Z. & Eskin, M. (2005). Relative contributions of childcare, spousal support, and organizational support in reducing work-family conflict for men and women: The case of Turkey. *Sex Roles*, 53(7), 453-471.
- Ayub, N. & Iqbal, S. (2011). The factors predicting marital satisfaction: A gender difference in Pakistan. *International Journal of Interdisciplinary Social Sciences*, 6(7), 63-74.
- Banifatemeh, H. & Taheri, T. (2009). Indentifying the cultural social factors on the satisfaction rate of matrimony among married women in Azarshahr. *Journal of Sociology Students*, 1(2), 7-30. (In Persian)
- Bayat Rizi, M., Salimi, H., Farahbakhsh, K. & Farokhi, N. (2020). An assessment of the impact of teaching positive intervention program on life satisfaction of the employed women. *Iranian Journal of Nursing Research*, 15(3), 77-85. (In Persian)

- Besharat, M. A. (2019). Multi dimensional scale of perceived social support: Questionnaire, execution, and ranking. *Evolutionary Psychology: Iranian Psychologists*, 15(40), 447-449. (In Persian)
- Bilal, A. & Rasool, S. (2020). Marital satisfaction and satisfaction with life: Mediating role of sexual satisfaction in married women. *Journal of Psychosexual Health*, 2(1), 77-86.
- Brief, A. P., Butcher, A. H., George, J. M. & Link, K. E. (1993). Integrating bottom-up and top-down theories of subjective well-being: the case of health. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64(4), 646-653.
- Bulgan, G. & Çiftçi, A. (2017). Psychological adaptation, marital satisfaction, and academic self-efficacy of international students. *Journal of International Students*, 7(3), 687-702.
- Chen, J., Shao, X., Murtaza, G. & Zhao, Z. (2014). Factors that influence female labor force supply in China. *Economic Modelling*, 37, 485-491.
- Çikrikci, Ö. (2016). The effect of internet use on well-being: Meta-analysis. *Computers in Human Behavior*, 65, 560-566.
- Cohen, S. & Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98(2), 310-57.
- Choi, S. & Lim, K. (2020). Life satisfaction, occupation and gender. *Journal of Asian Sociology*, 49(1), 57-74.
- Daraei, M. & Mohajery, A. (2013). The impact of socioeconomic status on life satisfaction. *Social Indicators Research*. 112(1), 69-81. (In Persian)
- Daroonch, T., Ozgoly, G., Sheikhan, Z. & Nasiry, M. (2017). A study on the relationship of economic and demographic factors with sexual and marital satisfaction in a sample of Iranian women, 2015-2016. *Journal of Isfahan Medical School*, 35(418), 50-56. (In Persian)
- Dasgupta, S., Matsumoto, M. & Xia, C. (2015). Women in the labour market in China. International Labour Organization. Bangkok: ILO.
- Dehshiri, G. & Musavi, S. F. (2014). The moderator role of gender in comparing happiness and marital satisfaction. *Journal of Psychology*, 3(7), 19-30. (In Persian)
- Diener, E., Emmons, R., Larsen, J. & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75.
- Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E. & Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 125(2), 276-302.
- Diener, E. & Diener, C. (1996). Most people are happy. *Psychological Science*, 7, 181-185.

- Dinh, H., Cooklin, A. R., Leach, L. S., Westrupp, E. M., Nicholson, J. M. & Strazdins, L. (2017). Parents' transitions into and out of work-family conflict and children's mental health: Longitudinal influence via family functioning. *Social Science & Medicine*, 194, 42-50.
- Erdogan, B., Bauer, T. N., Truxillo, D. M. & Mansfield, L. R. (2012). Whistle while you work a review of the life satisfaction literature. *The Journal of Management and Governance*, 38, 1038-1083.
- Ezzati, A., Nouri, R. & Hasani, J. (2013). Structural relationship model between social support, coping strategies, stigma and depression in infertile women in Tehran 2010. *Iranian Journal of Obstetrics, Gynecology and Infertility*, 16(45), 20-28
- Farajipak, M., Khojastehmehr, R. & Omidian, M. (2020). The comparison of marital satisfaction in employed and non-employed women: A meta-analysis. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 18(1), 201-248. (In Persian)
- Ghazinejad, M. & Sangari Soleymani, H. (2016). The relationship between jobs and social health of women. *Women in Development & Politics*, 14(3), 273-288. (In Persian)
- Graham, C. & Chattopadhyay, S. (2013). Gender and well-being around the world. *International Journal of Happiness and Development*, 1(2), 212-232.
- Gümüş, H. (2015). The married individuals with perceived social support level relationship between life satisfaction and problem solving skills. *Journal of Research in Education and Teaching*, 4(3), 150-162.
- Han, J., Leng, X., Gu, X., Li, Q., Wang, Y. & Chen, H. (2021). The role of neuroticism and subjective social status in the relationship between perceived social support and life satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 168, 1-6.
- Heidari, M. (2018). Examining the multi relationships among life satisfaction, marital satisfaction and sexual satisfaction with the life quality improvement of married women in Abadeh city. *Sociology of women (Journal of Woman and Society)*, 8(32), 205-228. (In Persian)
- Heidari, A. R., Asskary, P. & Azarkish, M. (2012). Relation of some demographic factors with marital commitment, sexual satisfaction and life satisfaction in women. *The Journal of American Science*, 8(2), 194-199.

- Heidari, A. & Dehghani, H. (2017). A qualitative study on consequences of married women's employment and its moderators: School teachers in Delvar City. *Journal of Sociology of Social Institutions*, 3(8), 73-95. (In Persian)
- Heidemeier, H. & Göritz, A. S. (2016). The instrumental role of personality traits: Using mixture structural equation modeling to investigate individual differences in the relationships between the Big Five traits and life satisfaction. *Journal of Happiness Studies*, 17(6), 2595-2612.
- Helgeson, V. S. & Cohen, S. (1999). Social support and adjustment to cancer: Reconciling descriptive, correlational, and intervention research. *Health Psychology*, 15(2), 135-148.
- Hobfoll, S. E., Johnson, R. J., Ennis, N. & Jackson, A. P. (2003). Resource loss, resource gain, and emotional outcomes among inner city women. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84, 632-643.
- Huang, H., Liu, S., Sharma, A., Zou, F., Tian, F. & Wu, H. (2018). Factors associated with life satisfaction among married women in rural China: a cross-sectional study based on large-scale samples. *Psychology Research and Behavior Management*, 11, 525-533.
- Huang, S., Hou, J., Sun, L., Dou, D., Liu, X. & Zhang, H. (2017). The effects of objective and subjective socioeconomic status on subjective well-being among rural-to-urban migrants in China: The moderating role of subjective social mobility. *Frontiers in Psychology*, 8, 1-9.
- Imani, M., Kazemi Rezaie, S., Pirzadeh, H., Valikhani, A. & Kazemi Rezaie, S. (2015). The mediating role of self-efficacy and optimism in the relation between marital satisfaction and life satisfaction among female teachers in Nahavand. *Family Counseling and Psychotherapy*, 5(3), 50-71. (In Persian)
- Ioannou, M., Kassianos, A. P. & Symeou, M. (2019). Coping with depressive symptoms in young adults: Perceived social support protects against depressive symptoms only under moderate levels of stress. *Frontiers in Psychology*, 9, 1-11.
- Javaheri, F., Serajzadeh, S. & Rahmani, R. (2010). Female employment and quality of life analysis of the effects of women's employment on their life quality case study: Iranian female employees in the ministry of agriculture. *Woman in Development and Politics (Women's Research)*, 8(2), 143-162. (In Persian)

- Joshanloo, M. & Jovanović, V. (2020). The relationship between gender and life satisfaction: analysis across demographic groups and global regions. *Archives of Women's Mental Health*, 23, 331–338.
- Karami, F. (2016). Islamic state of cultural responsibility in the management of women's employment. *Journal of Cultural Management*, 9(30), 15-31. (In Persian)
- Kasapoğlu, F. & Yabanigül, A. (2018). Marital satisfaction and life satisfaction: The mediating effect of spirituality. *Spiritual Psychology and Counseling*, 3(2), 177-195.
- Kasprzak, E. (2010). Perceived social support and life-satisfaction. *Polish Psychological Bulletin*, 41(4), 144-154.
- Kim, J. H., Yoo, K. B., Park, E. C., Lee, S. G. & Kim, T. H. (2015). Combined effects of education level and perceived social class on self-rated health and life satisfaction: Results of Korean labor and income panel study wave 8-wave 15. *Health and Quality of life Outcomes*, 13(1), 1-10.
- Kong, F., Gong, X., Sajjad, S., Yang, K. & Zhao, J. (2019). How is emotional intelligence linked to life satisfaction? The mediating role of social support, positive affect and negative affect. *Journal of Happiness Studies*, 20(8), 2733–2745.
- Kuykendall, L., Tay, L. & Ng, V. (2015). Leisure engagement and subjective well-being: A meta-analysis. *The Psychological Bulletin*, 141, 364.
- Lee, S. H., Lee, J. & Choi, I. (2020). Life satisfaction in later life: The interplay of marital condition and income among elderly Koreans. *Sustainability*, 12(8), 1-8.
- Leis, H. & Tammanaei Far, M. (2019). Comparative study of mental health and life satisfaction of employed and unemployed woman. *Journal of Fundamentals of Mental Health*, Available Online from 07 November 2019. (In Persian)
- Leng, X., Han, J., Zheng, Y., Hu, X. & Chen, H. (2020). The role of a “happy personality” in the relationship of subjective social status and domain-specific satisfaction in China. *Applied Research in Quality of Life*, 16(6), 1-19.
- Mirzaei, H., Aghayari, T. & Katebi, M. (2014). A study on life quality among married women in family institution. *Journal of Sociology of Social Institutions*, 1(3), 71-93. (In Persian)

- Moradi, M., Sheikholeslami, R., Ahmadzadeh, M. & Cheraghi, A. (2014). Social support, basic psychological needs and psychological well-being: examining a causal model in employed women. *Evolutionary Psychology: Iranian Psychologists*, 10(39), 297-309. (In Persian)
- Mohammadi, S. (2015). Relationship between psychologist well-being, marital satisfaction and life quality with life satisfaction in married students of science and research university of Khozestan. *International Conference of Behavioral Sciences and Social Studies*, Tehran. (In Persian)
- Nasiri, F. & Abdolmaleki, S. (2017). Explaining the relationship between perceived social support and quality of life, perceived stress mediator role in female-headed households in Sanandaj. *Journal of Applied Sociology*, 4(27), 99-116. (In Persian)
- Ng, S. T., Tey, N. P. & Asadullah, M. N. (2017). What matters for life satisfaction among the oldest-old? Evidence from China. *PloS One*, 12(2), 1-16.
- Ogolsky, B. G. & Bowers, J. R. (2013). A meta-analytic review of relationship maintenance and its correlates. *Journal of Social and Personal Relationships*, 30(3), 343-367.
- Özmen, S., Özkan, O., Özer, Ö. & Yanardağ, M. Z. (2021). Investigation of COVID-19 fear, well-being and life satisfaction in Turkish society. *Social Work in Public Health*, 36(2), 164-177.
- Pourmirghffari, Z., Zarebahrabadi, M. & Bagheri, F. (2021). Investigating the mediating role of social support in the relationship between psychological capital and job resilience of employees. *Scientific Journal of Social Psychology*, 9(60), 21-31. (In Persian)
- Prakash, K. C., Oakman, J., Nygard, C. H., Siukola A., Lumme-Sandt, K., Nikander, P. & Neupane, S. (2019). Intention to retire in employees over 50 years. What is the role of work ability and work life satisfaction? *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(14), 2500.
- Rafatjah, M. & Kheirkhah, T. (2012). The issues and challenges of women's employment in Iran from the view point of working managers. *Journal of Studies of Socio-Cultural Development*, 1(2), 130-156. (In Persian)
- Rahmani, F., Seyedfatemi, N., Asadollahi, M. & Seyedrasooli, A. (2011). Predisposing Factors of Postpartum Depression. *Iran Journal of Nursing*, 24(72), 78-87. (In Persian)

- Rajabi Gilan, N., Khezeli, M. & Zardoshtian, S. (2021). The effect of self-rated health, subjective socioeconomic status, social capital, and physical activity on life satisfaction: A cross-sectional study in urban western Iran. *BMC Public Health*, 21(1), 233.
- Rasregar Khaled, A. (2004). Work/family relation: Gender differences in receiving social support. *Woman in Development and Politics (Women's Research)*, 2(2), 55-75. (In Persian)
- Sánchez-Fuentes, M. D. M., Santos-Iglesias, P. & Sierra, J. C. (2014). A systematic review of sexual satisfaction. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 14(1), 67-75. _
- Schröder, M. (2020). Men lose life satisfaction with fewer hours in employment: Mothers do not profit from longer employment-evidence from eight panels. *Social Indicators Research*, 152(1), 317-334.
- Schumm, W. R., Scanlon, E. D., Crow, C. L., Green, D. N. & Buckler, D. L. (1983). Characteristics of the Kansas marital satisfaction scale in a sample of 79 married couples. *Psychological Reports*, 53, 583-588.
- Shafi, A., Etebariyan, A. & Ebrahimzadeh Dastjerdi, R. (2020). Interpretive model of glass ceiling consequences for women with an emphasis on hegemonic layers of power acceptance. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 18(4), 69-126. (In Persian)
- Shahryari, M. & Nabavi, S. (2014). Reasons and outcomes of work-family conflict and work alienation as one of its outcomes. *Strategic Research on Social Problems in Iran University of Isfahan*, 3(1), 45-59. (In Persian)
- Shanbhag, D. & Joseph, B. (2012). Mental health status of female workers in private apparel manufacturing industry in Bangalore city, Karnataka, India. *International Journal of Collaborative Research on Internal Medicine & Public Health*, 4(12), 1893-1900.
- Siedlecki, K. L., Salthouse, T. A., Oishi, S. & Jeswani, S. (2014). The relationship between social support and subjective well-being across age. *Social Indicators Research*, 117, 561-576
- Sobhani, Z. & Shadmehr, M. (2015). The effects of the woman's occupation on the Family relationships and structure. *Second National Conference of Sociology and Social Science*. Tehran. (In Persian)
- Tanaka, M., Afifi, T. O., Wathen, C. N., Boyle, M. H. & Macmillan, H. L. (2014). Evaluation of sex differences in health-related quality of life

- outcomes associated with child abuse: Results from the ontario child health study. *Epidemiology and Psychiatric Sciences*, 1, 1-11.
- Tang, F., Chen, H., Zhang, Y. & Mui, A. C. (2018). Employment and life satisfaction among middle-and old-aged adults in China. *Gerontology and Geriatric Medicine*, 4, 1-8.
- Toodeh Ranjbar, M. & Araghi, F. (2018). Investigating of the marital satisfaction between weman with and without job. *Journal of New Results in Humanistic Science Studies*, 6(1), 23-40. (In Persian)
- Torkamamn, S. & Fathi, S. (2017). Study the effect of women's employment concerns over the quality of their lives. *Sociology of Women (Journal of Woman and Society)*, 7(4),13-25. (In Persian)
- Uğurlu, N. S., Türkoğlu, B., Kuzlak, A. & Gupta, A. (2018). Stereotypes of single and married women and men in Turkish culture. *Current Psychology*, 40, 213-225.
- Wu, Y. T., Nelis, S. M., Quinn, C., Martyr, A., Jones, I. R., Victor, C. R., Knapp, M., Henderson, C., Hindle, J. V., Jones, R. W., Kopelman, M. D., Morris, R. G., Pickett, J. A., Rusted, J. M., Thom, J. M., Litherland, R., Matthews, F. E. & Clare, L. (2020). Factors associated with self- and informant ratings of quality of life, well-being and life satisfaction in people with mild-to-moderate dementia: results from the improving the experience of dementia and enhancing active life programme. *Age and Ageing*, 49(3), 446-52.
- Yalcin, I. (2011). Social support and optimism as predictors of life satisfaction of college student. *International Journal for the Advancement & Counselling*, 33, 79-87.
- Yan, W., Yang, K., Wang, Q., You, X. & Kong, F. (2020). Subjective family socioeconomic status and life satisfaction in Chinese adolescents: The mediating role of self-esteem and social support. *Youth & Society*, 53(7), 1047-1065.
- Yildiz, M. A. & Baytemir, K. (2016). A mediation role of self-esteem in the relationship between marital satisfaction and life satisfaction in married individuals. *Journal of the Faculty of Education*, 17(1), 67-80.
- Zanjani, H. & Baghiat Esfahani, Z. (2014). The effect of employment and family life on satisfaction of the female teachers (Case study: The employed teachersin zone one, Karaj). *Journal of Socio - Cultural Changes*, 10(4), 13-31. (In Persian)
- Zaki, M. A. (2019). Sociological explanation of women's life satisfaction: a study of components, social patterns and social factors affecting it (Case:

- Comparison of employed and housewives aged 20-49 in Isfahan). *Applied Studies in Social Sciences and Sociology*, 2(8), 1-20. (In Persian)
- Zimet, G. D., Dahlem, N. W., Zimet, S. G. & Farley, G. K. (1988). The multidimensional scale of perceived social support. *Journal of Projective Techniques and Personality Assessment*, 52, 30-41.

© 2022 Alzahra University, Tehran, Iran. This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International (CC BYNC 4.0 license) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

نویسندگان

f.michaeli.manee@gmail.com

فرزانه میکائیلی منیع

ایشان عضو هیأت علمی و دانشیار گروه روان‌شناسی دانشگاه ارومیه هستند و در حال حاضر به تدریس دروس تخصصی مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی رشته روان‌شناسی و گرایش‌های روان‌شناسی تربیتی و عمومی اشتغال دارند. همچنین، در حوزه تخصصی روان‌شناسی تربیتی آثار مکتوب متعددی شامل کتاب تالیفی، ترجمه و مقالات دارند.

mahdishirzade313@gmail.com

مهدی شیرزاده

ایشان دانش‌آموخته کارشناسی ارشد روان‌شناسی تربیتی از دانشگاه ارومیه و در این حوزه دارای مقاله و کتاب می‌باشند.

abkhizsh@gmail.com

شهر آب‌خیز

ایشان دانش‌آموخته کارشناسی ارشد روان‌شناسی تربیتی از دانشگاه ارومیه و در این حوزه دارای مقاله می‌باشند.